

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL SPORLARINA KATILAN
ÖĞRENCİLERİN ALGILANAN SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİ**

EMRE AKSOY

BOLU-2018

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL SPORLARINA KATILAN
ÖĞRENCİLERİN ALGILANAN SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Emre AKSOY

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Gülşen ÖZCAN

BOLU, HAZİRAN-2018

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Emre AKSOY tarafından hazırlanan “Ortaöğretim Kurumlarında Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Düzeyleri” başlıklı çalışma jüri tarafından Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir. 09/07/2018

Jüri Üyeleri

İmza

	Akademik Unvan, Adı ve SOYADI	
Üye (Tez Danışmanı) :	Dr. Öğr. Üyesi Gülsen ÖZCAN
Üye :	Prof. Dr. Hakkı ÇOKNAZ
Yedek Üye :	Dr. Öğr. Üyesi Sabri ÖZÇAKIR

.....

.....

.....

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Türkan ARGON

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUN OLDUĞUNA DAİR BEYAN

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum, “Ortaöğretim Kurumlarında Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Düzeyleri” başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim. 12/06/2018

Emre AKSOY

TEŞEKKÜRLER

Bu araştırmada desteklerini benden esirgemeyen ve tezi bitirme sürecimde her adımı özveri ile yönlendiren danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Sayın Gülsen ÖZCAN'a, bizlere aktardığı bilgi ve tecrübeler ile her ihtiyaç duyduğumuzda yanımızda olan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Sayın Hakkı ÇOKNAZ'a, tez jürisinde bulunan Dr. Öğr. Üyesi Sayın Sabri ÖZÇAKIR'a, veri toplama sürecinde emeği geçen öğretmen arkadaşlarıma ve Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü Kurumuna sonsuz minnet ve teşekkürlerimle...

Ayrıca her türlü zorlukla başa çıkmak için birlikte mücadele ettiğimiz hayat arkadaşım, sevgili eşim Pınar AKSOY ve canım aileme beni yalnız bırakmadıkları için özel olarak ayrı bir teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKELERE UYGUN OLDUĞUNA DAİR BEYAN.....	i
TEŞEKKÜRLER.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar DİZİNİ.....	vi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii
ÖZET.....	ix
ABSTRACT.....	xi
I. BÖLÜM	1
1. Giriş.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	5
1.2. Araştırmanın Önemi.....	5
1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	6
1.3.1. Alt Problemler.....	6
1.4. Sayıtlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar.....	7
II. BÖLÜM	
2. Kuramsal Temeller ve Literatür Taraması.....	8
2.1. Kuramsal Temeller.....	8
2.1.1. Spor Nedir?.....	8
2.1.2. Okul Sporları Nedir?.....	9
2.1.3. Sporun Sosyal Gelişime Faydaları.....	10
2.1.4. Sosyal Destek Nedir?.....	12

2.1.5. Sosyal Desteğin Türleri.....	13
2.1.6. Algılanan Sosyal Destek Nedir?.....	15
2.1.7. Spor ve Algılanan Sosyal Destek Arasındaki İlişki.....	16
2.2. Literatür Taraması.....	17
2.2.1. Konu İle İlgili Yurt Dışı Araştırmalar.....	17
2.2.2. Konu İle İlgili Yurt İçi Araştırmalar.....	20
III. BÖLÜM	
3. Yöntem.....	23
3.1. Araştırmanın Modeli.....	23
3.2. Evren ve Örneklem.....	23
3.3. Veri Toplama Aracı.....	27
3.4. Verilerin Toplanması.....	28
3.5. Verilerin Analizi.....	28
IV. BÖLÜM	
4. Bulgular.....	29
4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	29
4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	31
4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular.....	32
4.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular.....	34
4.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	37
4.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular.....	39
4.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	41
V. BÖLÜM	
5. Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	42
5.1. Tartışma.....	42

5.2. Sonuçlar.....	46
5.3. neriler.....	46
KAYNAKÇA.....	48
EKLER	
EK-1. Algılanan Sosyal Destek leği (ASDÖ-R).....	58
EK-2. Etik Kurul İzin Yazısı.....	60
EK-3. Düzce Valilik Oluru ve Ekleri	61
EK-4. zgemiş.....	64

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Öğrencilerin okul türüne göre dağılımları	23
Tablo 3.2. Öğrencilerin cinsiyet bilgilerine göre dağılımları	24
Tablo 3.3. Öğrencilerin sınıf düzeyi dağılımları	24
Tablo 3.4. Öğrencilerin kardeş sayısına göre dağılımları	25
Tablo 3.5. Öğrencilerin aile gelir düzeyine göre dağılımları	25
Tablo 3.6. Öğrencilerin okul dışında lisanslı spor yapıp yapmamama durumlarına göre dağılımı	26
Tablo 3.7. Öğrencilerin okul sporlarında bireysel veya takım sporları yapma durumuna göre dağılımları	26
Tablo 4.1. Algılanan sosyal destek düzeyinin okul türüne göre puan ortalamaları.	29
Tablo 4.2. Algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının okul türüne göre karşılaştırılması	30
Tablo 4.3. Algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması	31
Tablo 4.4. ASDÖ-R'nin alt boyutlar olan, aileden algılanan sosyal destek, arkadaştan algılanan sosyal destek ve öğretmenden algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması	32
Tablo 4.5. Algılanan sosyal destek puanlarının sınıf düzeyine göre ortalamaları	33
Tablo 4.6. Sınıf düzeyine göre algılanan sosyal destek düzeylerinin karşılaştırılması	33
Tablo 4.7. Kardeş sayısına göre algılanan sosyal destek puanlarının ortalamaları	34
Tablo 4.8. Kardeş sayısına göre algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının karşılaştırılması.....	35

Tablo 4.9. Aileden algılanan sosyal destek alt boyut puanları ortalamalarının hangi gruplar arasında farklılaştığının incelenmesi	36
Tablo 4.10. Ailelerin aylık gelir düzeyine göre algılanan sosyal destek puanlarının betimsel istatistiği	37
Tablo 4.11. Ailelerin aylık gelir düzeyine göre algılanan sosyal destek puanları ortalamasının karşılaştırılması	38
Tablo 4.12. Okul dışında lisanslı spor yapma durumlarına göre algılanan sosyal destek puan ortalamalarının betimsel istatistiği	39
Tablo 4.13. Okul dışında spor yapma durumlarına göre algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının karşılaştırılması	40
Tablo 4.14. Okulda takım sporları veya bireysel sporlara katılma durumuna göre algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının karşılaştırılması	41

KISALTMALAR DİZİNİ

ASDÖ-R	: Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Revizyonu
ISF	: Uluslararası Okul Sporlar Federasyonu
TEOG	: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZET

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL SPORLARINA KATILAN ÖĞRENCİLERİN ALGILANAN SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİ

Aksoy, Emre

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı

Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Gülsen ÖZCAN

Haziran-2018

Bu çalışmayla “ Orta öğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeylerinin incelenmesi “ amaçlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini Düzce Merkez İlçe’deki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören, okul sporlarına katılmış 423 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Algılanan Sosyal Destek Ölçeği’nin revizyonu kullanılmış ve Düzce Merkez İlçe’de bulunan 9 ortaöğretim kurumundaki öğrencilere uygulanmıştır. Algılanan Sosyal Destek Ölçeği’ (ASDÖ-R) Yıldırım (2004) tarafından; ergenlerin aile, arkadaş ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal desteği ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. ASÖD-R’nin Aile Desteği (20 madde), Arkadaş Desteği (13 madde) ve Öğretmen desteği (17 madde) olmak üzere üç alt boyutu ve toplam 50 maddesi bulunmaktadır. Ölçek üçlü likert tipindedir ve uygulanan grup ölçekte her bir madde için “Bana Uygun (3)”, “Kısmen Uygun (2)” ve “Bana Uygun Değil (1)” seçeneklerinden kendileri için en uygun olanı işaretlemektedirler. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 50, en yüksek puan 150’dir.

Araştırma verileri bilgisayar ortamında çözümlenmiştir. Verilerin analizinde homojenlik durumuna bakmak için Levene Testi ve dağılımın normalliğini denetlemek için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Yapılan normallik testinde bütün analizler için verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Dağılım normal olduğundan

dolayı iki ilişkisiz örneklemin karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testi, ikiden fazla ilişkisiz örneklemin karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Bağımlı değişkenin birden fazla olduğu durumlarda değişkenler arasında varyans-kovaryans matrisleri homojenliği gösterdiği için MANOVA testi uygulanmıştır.

Araştırmada sonuç olarak okul türüne, sınıf düzeyine, ailenin aylık gelir düzeyine, okul dışında lisanslı spor yapma durumu ve okul sporlarında takım veya bireysel sporlara katılma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farka rastlanmamıştır ($p>0.05$). Bunun yanında cinsiyete göre arkadaşlardan algılanan sosyal destek puanı arasında anlamlı fark belirlenmiştir ($p<0.05$). Ortaya çıkan istatistiksel fark erkeklere göre kadınların daha yüksek arkadaşlardan algılanan sosyal destek puanına sahip olduğu yönündedir. Ayrıca, kardeş sayısına göre aileden algılanan sosyal destek karşılaştırılmasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($p<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretim, Okul Sporları, Sosyal Destek, Algılanan Sosyal Destek

ABSTRACT

PERCEIVED SOCIAL SUPPORT LEVELS OF STUDENTS PARTICIPATING IN SCHOOL SPORTS IN SECONDARY EDUCATION

Aksoy, Emre

Master Degree, Institute of Education Sciences,

Physical Education Teaching Department

Education Department of Physical Education

Thesis Advisor: Asist. Prof. Gülsen ÖZCAN

June-2018

The aim of this study is to examine the perceived social support levels of students who participate in school sports in secondary education institutions.

The sample of the study consists of 423 students who participate in school sports in secondary education institutions of Düzce Merkez District. The revision of the Perceived Social Support Scale used in the collection of data was used and applied to students in 9 secondary education institutions of Düzce Merkez District. Perceived Social Support Scale (ASDÖ-R) was developed by Yıldırım (2004) to measure the social support perceived by adolescents, family, friends and teachers. ASDÖ-R has three subscales: Family Support (20 items), Friend Support (13 items) and Teacher Support (17 items), and a total of 50 items. The data was collected by the triple likert type scale from the choices "appropriate (3)", "partially appropriate (2)" and "not appropriate (1)". The lowest score that can be taken from the scale is 50, the highest score is 150.

The research data were analyzed with the help of SPSS package program. In the analysis of the data, the Levene Test was used to check the homogeneity and the Kolmogorov-Smirnov test was used to check the normality of the distribution. In the normality test conducted, it was seen that the data were normally distributed for all analyzes. Since the distribution is normal, independent t test was used in the comparison

of two unrelated samples, and one way variance analysis was used in comparing two unrelated samples. MANOVA test is applied if the variance-covariance matrices show homogeneity among the variables when the dependent variable is more than one.

As a result, there was no statistically significant difference between school and classroom level, monthly income level of family, licensed sports outside school, and participation in team or individual sports in school sports ($p > 0.05$). Moreover a significant difference was found in favor of social support points perceived from friends by sex ($p < 0.05$). The statistical difference that emerges is that women have a perceived social support score from higher friends. In addition, a significant difference was found in the comparison of social support perceived from the family by the number of siblings ($p < 0.05$).

Key Words: Secondary School, School Sports, Social Support, Perceived Social Support

I. BÖLÜM

1. Giriş

Günümüzde büyük bir sorun haline gelen hareketsiz yaşam tarzı, teknolojinin ilerlemesi ve ofis tarzı iş hayatının sektörler içerisinde daha fazla yer bulması ile birlikte daha da büyüerek karşımıza çıkmaktadır. Sadece iş hayatında değil, yaşam şartlarının zorlaşması ve insanların serbest zaman bulamamasından dolayı, sağlık için yapılan egzersiz ve spora da gerekli özen gösterilememektedir. Böylelikle egzersiz ve sporun fiziksel, ve sosyal gelişim alanlarında iyi durumda olma etkisinden yeteri kadar yararlanamayacağımız algısı ortaya çıkmaktadır. Bireyleri kalp ve damar hastalıklarından (McCarley ve Salai, 2007) ve obeziteden (U.S Department of Health and Human Service, 1996) korumak için düzenli olarak fiziksel aktivite yapmalarını desteklemek halk sağlığı kurumlarının öncelikleri arasında yer almalıdır.

Ülkemizde eğitim aşamasındaki çocukların zamanının çoğu okullarda geçmektedir. Bu yüzden mevcut eğitim sisteminde bireylere spor alışkanlığı kazandırma misyonunu okullar yürütmektedir. Dolayısıyla bazı öğrenciler için dersten öteye geçemeyen bu süreç, bazı öğrenciler için ise başarılı bir spor hayatının başlangıcı olabilir.

Beden eğitimi dersinin yanında okul sporlarını da kapsayan ders dışı spor etkinlikler öğrencilerin aktif yaşam alışkanlığı kazanmalarında önemli bir motivasyon aracıdır. Standart müfredatın dışında organize ya da organize olmayan, isteğe bağlı sportif oyunlara; ders dışı sportif etkinlikler adını verilmektedir. Bu tür aktiviteler öğrencilerin fiziksel gelişimlerine katkı sağlamalarının yanında onların anti sosyal davranışlar geliştirmelerini engellemekte (Morris, 2003; Harrison and Narayan, 2003), duygusal açıdan iyi olmalarını sağlamakta (Steptoe ve Butler, 1996) ve yaşam boyu öğrenme ve spor yapma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olmaktadır (Bucher ve Deborah 1987; Tammelin, 2003). Bireyler yine bu dönemlerde ilk müsabaka deneyimini tadarlar ve bu deneyim onlara farklı yerler keşfetme, spor dallarına göre yeni tesislerle karşılaşma, kendi kültürlerine göre farklı bireylerle tanışma imkanı sağlamaktadır. Bu imkanlar doğrultusunda vizyonları ve kişilik gelişimi olumlu yönde

etkilenmektedir. Dolayısıyla sporun sosyal boyutu karşımıza çıkmaktadır. Spor; bu süreçte bireyin fiziksel anlamda gelişimine katkı sağlarken, kişilik gelişimine de olumlu katkı yapacaktır (Aydemir, 2014).

Okul sporları eğitimdeki bir çok kazanımın aynı anda bireylere verilebileceği bir örtük öğrenme biçimidir. Özellikle beden eğitimi derslerinde öğrencilerin kazanması gereken istendik davranış biçimleri doğrudan saha içerisinde verilebilir ve öğrenciler tüm gelişim alanlarına yönelik yeni keşiflerde bulunabilirler. Çağdaş eğitim sisteminin gereği olan bu keşfetme süreci takım ruhunun ve sportmenliğin gelişmesine, öz güvenin ve öz düzenlemenin artmasına olanak tanır. Ayrıca okul sporlarına katılan öğrenciler katılmayanlara göre akademik başarıya, okula devam etme alışkanlığı geliştirmeye, okulu bırakmama ve disiplini problemleri yaşamamaya daha meyilli oldukları görülmektedir (NFHS, 2002). Devlet politikası olarak okul sporlarına gösterilecek özenin artması ve toplum olarak farkındalık üzerine yapılabilecek çalışmalar ile gelecekte daha sağlıklı, aidiyet duygusu yüksek, psiko-sosyal olarak iyi durumda vatandaşlar yetiştirebilmek adına daha fazla önem kazanmaktadır.

İnsan sosyal bir varlıktır ve çevresindekilerle iletişime geçme isteği temel ihtiyaçlarından biridir. Gelişen teknoloji ile birlikte sosyalleşme mekanları dönüşüme uğramış ve bir araya gelmeden sosyal ağlar ile bu ihtiyaç giderilmeye başlamıştır. Bu teknolojik gelişmelerin insanoğlunun faydalanması açısından olumlu yönleri kadar olumsuz yönleri de vardır. İnsanlar artık bankacılık, alışveriş, eğitim, sağlık, randevu alma ve akla gelebilecek her türlü işlemlerini online ortamlar aracılığıyla, oturdukları yerden tek bir tuş ile gerçekleştirme fırsatına sahiptirler. Ancak bu durum zihin ve beden arasındaki ayrılmaz birlikteliğin endişe verici bir biçimde kopmasına sebebiyet vermektedir. Yeni teknolojik cihazlar zihnimize adeta sınırsız bir hareket alanı sağlarken; bedenimiz ise; neredeyse tamamen hareketsiz bir biçimde sabitlenerek birkaç parmak hareketiyle zihnimizdekileri sayısal ortama aktarma fırsatı bulmaktadır. Bu durumun sonucunda da çağın önemli sorunlarından biri olarak görülen obezite hastalığının görülme oranı artmaktadır (Karagülle ve Çaycı, 2014). Bu noktada sporun fiziksel ve duyuşsal alandaki gelişime olumlu etkilerinin önemi katlanarak büyümektedir.

Başarılı olmak günümüz toplumunda sosyal bir statü elde etmek için bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu bağlamda çocukların ve gençlerin hayata hazırlık için bu duyguyu yeterince tatmış olması gerekir. Spor sayesinde bu duygu durumları ve çeşitli olumsuzluklarla başa çıkma yolları kolaylıkla kazandırılabilir. Ayrıca yapılan bir çok araştırma bize sporun çocuklar arasındaki popülariteyi de arttırdığını göstermiştir. Netice itibariyle sadece fiziksel değil, sosyal bir olgu olarak da sporun değerlendirilmesi unutulmamalıdır. Nitekim Atatürk'te bunu şu sözlerle ifade etmiştir; “Spor, yalnız beden kabiliyetinin bir üstünlüğü sayılamaz; idrak ve ahlak da bu işe yardım eder. Zeka ve kavrayışı kısa olan kuvvetliler, zeka ve kavrayışı yerinde olan az kuvvetlilerle başa çıkamazlar. Ben sporcunun zeki çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim” (Aracı, 1999).

İnsan yaşamı gereği birçok zorluklarla mücadele etmesi gerekir. Bu zorlukları her zaman kendi başına aşamayabilir. Bu gibi durumlarda çevresinde güvенеbileceği ve kendisine yakın hissettiği kaynaklardan, maddi veya manevi yardım ister. Bu yardım, genellikle aile, arkadaş, akraba veya bağlı bulunduğu bir topluluktan beklenir. Bu yardım davranışı insanlar için çok anlamlı olan sosyal destek kavramını ortaya çıkarmaktadır. Sosyal destek, en temel şekilde tanımlanacak olursa, bireye diğer insanlar tarafından sağlanan kaynaklardır (Cohen ve Syme, 1985).

Spora katılım kırılğan benlik algısı olan, duygusal zorlukları olan çocuklarda tedavi edici etkiye sahip olabilir. Akranlar, ebeveyn, öğretmen ve toplumdan olumlu geri bildirim almak kendine olan güvenin oluşumunu kolaylaştırır. Spora teşvik etmek diğer etkilerinin yanında gençlerin yeteneklerini en iyi şekilde kullanmalarına yardımcı olabilir (Steptoe ve Butler, 1996).

Bireyin sosyalleşme süreci ebeveynleri ile başlar ve akraba, arkadaşlar gibi zaman içerisinde giderek genişleyen bir sosyal çevreye sahip olur.. Böylece tek tek kişiler yerine toplumun parçaları olan, birbirinden farklı olduğu kadar benzerlikler de gösteren toplumsal bireyler oluşur (Kağıtçıbaşı, 1992). Yani insan, doğumu ile beraber bir aile yapısına dahil olur ve sosyal bir varlık haline gelmesi artık kaçınılmazdır. Bu andan sonra yaşam boyu etrafındaki bireylerle çeşitli etkileşimler içerisinde bulunacak ve bu etkileşimler ihtiyaç haline gelecektir. Toplumda yer edinebilmek için bireyin, sevgi, şefkat ve destek göreceği birilerini yakınında hissetmesi, kişilik gelişimi, benlik

saygısı, psikolojik ve fizyolojik sağlık açısından önemlidir. Böylelikle sosyal destek kavramının hayatımızdaki önemi ortaya çıkar.

Sosyal destek; bireyin çevresinde gördüğü ilgi, sevgi, takdir ve güvenin yanı sıra, bilgi edinme ve maddi yardım gibi sosyal, psikolojik ve ekonomik nitelikli destek olarak tanımlanabilir. Yapılan alışmalar, bireyin yaşadığı birçok sorunun temelinde sosyal destekten yoksun oluşun bulunduğu ve bireyin zorlanmalı yaşam olaylarıyla başa ıkabilmesinde sosyal desteğin güçlü bir kaynak olduğunu ortaya koymaktadır (Budak, 1999). Küçük yaşlardan itibaren çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilmek için başta anneleri olmak üzere çevrelerinde başka bireyler gereksinim duydukları görülmektedir. Bu gereksinim sadece yeme, içme ve öz bakım ile ilgili değildir. Onunla konuşan, ona glen, ilgi ve sevgisini gösteren bireylerin çocuğun hayatında temel rolü üstlendikleri görülür. Ebeveynlerin yanı sıra, ğretmen ve arkadaşlıklar bu evrede ortaya çıkar. Daha sonra iş hayatı, eş ve çocuklarla olan ilişkilerle sosyal destek ihtiyacı karşılanmaya başlar. İnsanın bu gereksinimi biçim değiştirerek hayatı boyunca devam eder (Elbir, 2000; Akt: Dülger, 2009).

Lieberman, sosyal desteği, kısaca kişinin çevresinden tarafından kabullenildiği ve sayıldığı düşüncesi olarak tanımlamıştır. (Sorias, 1998). Çevresinden sosyal destek gören bireyler aynı zamanda bulunduğu çevredeki değerinin de farkına varacaktır. Böylelikle birey kendini yalnız hissetmeyecek ve aynı değerini çevresindekilere de gösterecektir. Hayatında bu duyguları yaşamış olan bireylerden, bulunduğu toplum için faydalı bireyler haline gelmesi beklenir. Yani aidiyet duygusuyla birlikte iyi vatandaş, iyi birey olma yolunda ilerler.

Birey, sosyal desteğin varlığıyla karşılaşmış olduğu stresli olayların zararlı etkilerinden korunmaktadır. Sosyal desteğin bu etkisi 1970’li yıllarda çalışılmaya başlanıştır. İnsanlar yaşamın farklı evrelerinde sosyal desteğin farklı tür ve fonksiyonlarıyla karşılaşmaktadırlar (Cohen ve Syme, 1985). Yani sosyal destek bireylerin yaşam evrelerinde farklı biçimde ve önemde karşılarına çıkmaktadır. Kimi zaman ihtiyaç duyulan bilginin kişiye sunulması sosyal destek iken kimi zaman ise öğrenilmesi gereken bir becerinin öğretilmesi sosyal destek olabilmektedir.

Sosyal destek konusundaki kapsamlı görüşler, sosyal desteğin yaşam boyu gerekli olduğunu, olumlu yöndeki iletişim ile kişiler arası ilişkilerde ait olma duygusunu oluşturduğu ve böylelikle bireyin benlik saygısının etkilendiğini ileri sürmüşlerdir. (Ünüvar, 2003). Bu yüzden aile ve arkadaşlardan alınacak olan sosyal desteğin çevreye adapte olma ile beraber fiziksel ve ruhsal sağlığı olumlu yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Ayrıca hayatta karşılaşılabilecek zorluklarla başa çıkma konusunda kolaylık sağlayabileceği yine beklenen bir sonuç olarak görülmektedir.

Bandura (1997), bireylere, aileden ve çevreden sağlanan sosyal destek ne kadar yüksek olursa, bireylerin yaşayabilecekleri problem durumlarını çözmeye o denli ısrarcı çaba sarf edebileceklerini ve böylelikle daha başarılı olabileceklerini vurgulamıştır.

Ergenlerin benlik algıları, kişilik gelişimi ve öz-güven gibi özelliklerinin, ailelerinden ve sosyal çevrelerinden alacağı destek ile olumlu olarak etkilenmesi beklenmektedir. Ayrıca iletişim becerileri ve çevreye uyum yetenekleri gelişmiş olacağından kendini gerçekleştirebilmiş bireyler olma yolunda ilerleyecekleri düşünülmektedir. Ailesi ve arkadaşları tarafından desteklenen ergenler ayrıca daha az depresyon ve anksiyete yaşamakta, daha az fiziksel semptom deneyimlemekte, yüksek benlik saygısı ve güçlü bağışıklık sistemine sahip olmaktadır (Kahrıman, 2002).

Beden eğitimi derslerine devam eden bireyler bedenleri ile kendilerini anlattıkları gibi, sözlü olarak iletişim kurma ihtiyacını da karşılamaktadır. İşte bu aşamada bireyler arasındaki iletişimin önemli bir parçası olduğu teorik ve uygulamalı çalışmalarla kanıtlanan duygusal zekâ kavramı farklı bir önem kazanmaktadır. Mayer ve Salovey'e göre (1997), duygusal zekâ, doğru bir şekilde kavrama, duygulara değer biçme ve duyguları ifade etme yeteneği, düşünceleri rahatlattığında hislere erişme ve onları oluşturma yeteneği, duyguyu ve duygusal bilgiyi anlama yeteneği, zekâ ve duygu gelişimini teşvik etmek için duyguları düzenleme yeteneğini içermektedir. Beden eğitimi faaliyetleri tekrar yoluyla hareketlerin öğrenilmesini içerdiğinden öğrenme süreci zorlu bir süreç olabilmektedir. Birey bu aşamada çevresinden aldığı sosyal destek ile zor durumların üstesinden gelebilir (Yıldız, 2015).

Yukarıda da bahsedildiği gibi yapılan araştırmalar, sosyalleşme ve spor arasında karşılıklı bir ilişkinin var olduğunu bizlere göstermektedir (Ünüvar, 2003; Kahrıman,

2002; Mayer ve Salovey, 1997). Bu ilişkinin güçlü kılınmasında aile, arkadaşlar ve öğretmenlerin birey üzerinde büyük bir etkisi vardır. Bireyin ergenlik süresince en çok vakit geçirdiği sosyal ortamı olan bu kişilere doğal olarak sorumluluk düşmektedir. Yani sosyal desteğin spor ile olan etkileşimi, sporun mevcut sosyal desteği algılama ve anlamlandırma üzerine olan etkisi birçok kez ortaya koyulmuştur.

Yapılan bu araştırmayla ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyleri incelenerek sporun özellikle duyuşsal gelişim alanına katkısı görülmeye çalışılmıştır. Böylece günümüzde bilişsel gelişimin karşısında ihmale uğradığı düşünülen duyuşsal ve psikomotor gelişim alanlarının öğrencinin bütün halinde gelişimindeki önemi vurgulanmaya çalışılmıştır. Ayrıca beden eğitimi alanında sosyal destek ve spor ilişkisini inceleyen çalışmaların yetersizliği bu çalışmanın alana bir katkısı olarak görülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmayla “ Orta öğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeylerinin incelenmesi “ amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Çeşitli araştırmalar, bireylerin spor etkinliklerine katılımının beden, ruh ve kişilik yapısını geliştirdiğini, iradeyi güçlü kılma, grup çalışmasını kolaylaştırma, karşılıklı dayanışma sağlama, özgüven geliştirme, kendini kontrol etme, başkalarına saygıyı öğrenmede ve olumlu davranışlar geliştirmede önemli katkılar sağlandığını ortaya koymaktadır (Suveren,1991; Büyükyazı, 2003). Sporun; eylem yetkisi, kendine güveni sağlama, sorumluluk alma, yaratıcı olma, performans, oyun, macera, sağlık ve zindelik ile toplumsal özellikleri geliştirme amacıyla yapıldığı söylenebilir (Grössing, 1991).

İradeyi güçlendiren spor, insanın kişilik gelişiminde önemli bir faktör olan özgüven geliştirmesine yardımcı olur. Gelişen özgüven ve benlik algısı ile beraber,

iletişim kabiliyetlerinin farkına varır ve bunu kullanarak bireylerle sosyal ilişkiler kurmaya başlar. Sporun işlevselliği ile kişilerin beklenti ve ihtiyaçlarını karşılaması, bir taraftan sporun toplumsal bir olgu olarak algılanmasını sağlarken; diğer tarafta onun toplumsal hayattaki önemini ortaya koyar. Sporu anlamak ve anlamlandırmak için onu basit bir dinlenme/eğlence etkinliğini barındıran dar kapsamından çıkartıp bir toplumsal olgu olarak değerlendirmek gerekir (Şentürk, 2007).

Lise çağındaki çocuklara eğitim hedeflerinin birçoğu okul sporlarına katılım ile kazandırılmaktadır. Bu hedefler arasında duyuşsal alana hitap eden ve ergenler açısından önemli bir kavram olan sosyal destek kavramı beden eğitimi ve spor anabilim dalında pek fazla incelenmemiştir. Okul sporlarına katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyleri üzerine Türkiye’de bir çalışma bulunmamaktadır. Yapılacak bu çalışma okul sporlarına katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeylerinin ilk defa ortaya koyulması açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması, bu çalışmayı değerli kılmaktadır.

1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi

“Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyleri nedir?” sorusu bu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

1.3.1. Alt Problemler

Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin;

1. Öğrenim gördükleri okul türlerine göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?

2. Cinsiyetlerine göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?

3. Sınıf düzeyine göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?

4. Kardeş sayısına göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?

5. Hanedeki aylık gelir düzeyine göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?

6. Okul dışında lisanslı spor yapma durumlarına göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?

7. Okul sporlarında bireysel veya takım sporu yapma durumuna göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?

1.4. Sayıtlar

1. Ölçek maddelerinin katılımcılar tarafından içtenlikle ve doğru olarak cevaplandırıldığı varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Düzce İl'inde faaliyet göstermekte olan Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Meslek Lisesi türündeki 9 adet ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan 423 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

2. Örneklemeye dahil edilen okullar devlet okulları ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Ortaöğretim: Ortaöğretim kurumları, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine öğrenim süresi dört yıl olan yatılı ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır (M.E.B., 2017).

Okul sporları: Okul sporları sağlık, akademik performans, sosyal davranış, adalet, eşitlik ve karşılıklı anlayış gibi eğitim değerlerini yaymak için ideal bir vektördür (I.S.F., 2018).

Sosyal destek: Kişilerin hayatlarında karşılaştıkları problemlerle başa çıkabilmesi için etrafındaki sosyal ağlardan, kamu kurum ve kuruluşlarından aldığı sevgi, saygı, ilgi, takdir edilme, güven duyma, bilgi edinme ve maddi yardım gibi psikolojik ve ekonomik nitelikli her türlü eyleme denir. (Orman, 2016)

Algılanan sosyal destek: Sosyal destek işlevinin yeterli olup olmadığı konusunda kişinin kendi yargısıdır. Bireyin sosyal ilişkilerinden sağladığı doyumdur (Mengi, 2011).

II. BÖLÜM

Bu bölümde araştırma problemine ışık tutacak kuramsal temeller ile bu konuda yapılmış yerli ve yabancı araştırmalara yer verilmiştir.

2. Kuramsal Temeller ve Literatür Taraması

2.1. Kuramsal Temeller

2.1.1. Spor Nedir?

Spor kelimesinin köken olarak Latince disportare ve desport "dağıtmak, birbirinden ayırmak, eğlence, neşe" anlamına gelen sözcüklerden 17.yüzyıldan sonra günümüze gelinceye kadar ilk hecesi aşınarak "Spor" biçimine dönüştüğü araştırmacılar tarafından öne sürülmektedir (Keten, 1993). Spor; bireysel ya da takım olarak, belirlenmiş kural, yer, zaman ve alanda; değişiklikleri gözlenebilen, seriler halinde gerçekleştirilen ve bir amaç doğrultusunda yapılan organize insan davranışlarıdır (Mathey, 1969).

Hareket etme özelliği hayatın temel bir olgusudur. İnsanın hareketsiz olmaması düşünülemeyeceğine göre, spor da insanın hareket özelliğinin bir kültür formunda ele alınmasıdır (Kale, 2003). Başka bir deyişle tarihsel anlamda insan hareketinin bir evrimi olarak ele alınabilir. İnsanlık için hareket ile eğlenebilme durumunun, yarışma kültürü, kurallar ve teknikler ile çizilen çerçevenin içine sığdırılmasıyla ortaya çıkan sporun, sporcu performans gelişimi ve endüstrileşme ile birlikte popülerliğini iyice arttırdığı söylenebilir.

Bunu yanında sporun tanımına tarihsel yaklaşan bir çok araştırmacı, sporu insanın savaşma içgüdüsünden kaynaklanan “enerjinin barışçıl bir şekilde boşaltılması” (Kazaz, 2002; Savaş, 1993; Toker, 2005) tanımı üzerinde durmuşlardır. İnsanoğlu performansa dayalı hareketi ilk olarak avlanmak, taşınmak ve savaşmak üzere

kullanmıştır. Toplumsal açıdan zararlı olabilecek bir çok davranış biçimi, spor sayesinde toplumdan uzaklaştırılmış ve kurallar ile eğlence seviyesi yükseltilip zarar seviyesi düşürülmüştür.

Araştırmacılar, sporun birçok olumlu yönünden biri olan sosyal anlamda sporu incelediğinde, toplumsal düzen içerisinde lazım olan kazanımların yanı sıra en büyük etkiyi iletişim becerilerine yapacağı gelişim olarak düşünmüşlerdir. Yüksel (1994) bu konuya şöyle vurgu yapmıştır “Spor, kişinin önce kendisine, sonra doğaya, zamana, insana karşı ruhsal ve bedensel etkinliklerle sürdürdüğü bir mücadele biçimidir. Spor belli kurallarla işleyen sosyal bir olaydır. Spor kişiye, sağlıklı, disiplinli, kurallara saygılı, toplum içinde sevgi ve anlayışlı ilişkiler kurabilen karakter kazandırmalıdır.” Yapılan yorumlar bize göstermektedir ki; iyi birey, iyi vatandaş kavramlarını ortaya çıkarmanın bir yolu olarak da spor kullanılabilir.

Spor kavramı bireylere, toplumlara ve kültürlere göre çok farklı çağrışımlar yapabilir. Bazı tanımlar sadece elit düzeydeki sporu kapsamakta iken bazıları ise rekreasyonel bir bakış açısı getirmektedir. Bu sebeple yapılan tanımların çoğu sporu anlamlandırma açısından yetersiz kalmaktadır. Veya sporu tek bir boyut altında toplamak yine yapılabilecek hatalardandır. Bununla birlikte spor, kural ve yapı açısından farklı sınıflamalar yapılarak incelenebilir. Takım sporları, bireysel sporlar veya hareket çeşidine göre; lokomotor, manipulatif vb. ya da beceri çeşidine göre; kesik, seri, devamlı gibi sınıflandırmak mümkündür. Farklı özellikteki her branşın bireye katkısının farklı çeşitlerde ve miktarda olması beklenmektedir. Tutkun ve ark. (2010), takım sporları ve bireysel spor yapan sporcuların saldırganlık düzeyini incelemiş, rakiple doğrudan temas gerektiren bireysel spor yapan sporcuların saldırganlık düzeyini, takım sporu yapanlara göre daha yüksek bulmuştur.

Ergenler açısından bakıldığında, sporun toplumsal uyum ve özgüven kazanma, benlik saygısının pekiştirilmesi gibi yararları vardır (Doğan, 2005). Analitik düşünme, hızlı karar verme, bilişsel yönleri geliştirme (Güztepe, 2017) gibi sosyalleşme becerileri, toplumsal uyum için olmazsa olmazlar arasındadır. Ayrıca profesyonel anlamda çoğu spor branşına başlama yaşları bu dönemlere denk gelmektedir. Yine bu çağlarda spor sayesinde hayata dair birçok farkındalık ve öğrenme gerçekleştirilebilmektedir.

2.1.2. Okul Sporları Nedir?

Sağlıklı nesillerin yetişmesinde önemli bir eğitim aracı olan sporu, günümüz dünyasının sosyal ve kültürel yaşamından ayırmak mümkün değildir. Bireylerin mutluluğu, bedensel ve ruhsal sağlıklarının devamı ayrıca sosyal yaşamları üzerindeki olumlu etkileri göz önüne alındığında genel toplum sağlığı üzerinde ne kadar etkili olduğu görülmektedir. Bu yüzden modern ülkeler sporun topluma yaygınlaştırılmasını bir devlet görevi olarak kabul edip buna uygun politikalar uygulamışlardır (Aydın, 2008).

Türkiye’de spor ile ilgili devlet tarafından belli düzenlemeler yapılmıştır. "Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirici tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur." (T.C. Anayasası, Madde:59) hükmü ile sporun yaygınlaşmasının ve gelişmesinin bir misyon olarak görüldüğü ortaya koyulmuştur.

2010 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından organize edilen okul sporları faaliyetleri, 2010 yılı Eylül ayı içinde dönemin Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan protokol ile 2010-2011 eğitim-öğretim döneminden başlamak üzere Spor Genel Müdürlüğü’ne devredilmiştir. İmzalanan bu protokolle, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığının kullanımında veya mülkiyetinde bulunan gençlik ve spor tesislerinin ortak kullanımı ile Spor Genel Müdürlüğünün resmi spor yarışmaları, gençlik faaliyetleri ile okul sporları, sosyal ve kültürel faaliyetler, eğitim kurumlarındaki öğretmenlerin hakemlik ve antrenörlük alanında yetiştirilmeleri ile her derecedeki eğitim öğretim kurumlarının gençlik spor kulübü kurmaları, mevcut spor kulüpleriyle işbirliği yapmaları yönünde teşvik etmek, okullarda spor kültürü ile gençlik ve spor etkinliklerini yaygınlaştırmak ve geliştirmek amaçlanmıştır (2010-2011 Öğretim Yılı Yarışma Talimatı). 14 Eylül 2011 tarihli resmi gazetede yayınlanan 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı’nın teşkilat ve görevlerinde yapılan değişikliklerle beraber, bakanlığın bünyesindeki OBESİD (Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Daire Başkanlığı) kapanmış, spor faaliyetleri tamamen Gençlik ve Spor Bakanlığı’na devredilmiştir (28054 Sayılı Resmi Gazete; Akt: Aydemir, 2014). Ayrıca “Okullarda sporun gelişmesini ve ülke geneline yayılmasını

sağlamak amacıyla; kısa, orta ve uzun vadeli stratejik plan ve programlar yapmak; bu konularda gereken karar ve tedbirleri almak, uygulamak ve uygulatmak” amacı ile 08.06.2005 Tarihli ve 162 Sayılı Bakanlık oluru ile Türkiye Okul Sporları Federasyonu kurulmuştur (26578 Sayılı Resmi Gazete).

Amerika'da spor katılımından kazanılan gelişimsel faydalar için gençlik spor organizasyonlarının birçoğu, ulusal lise spor federasyonları (NFHS) tarafından misyon edinilmiştir (Camiré, Werthner ve Trudel, 2009). Bu gelişimsel faydalar; iyi vatandaşlık, adil olma, sportmenlik vb. davranışlar olarak sıralanabilir. Bu kazanımları kendine misyon edinmiş bir federasyon kurulmuş olması, devlet politikasında okul sporlarına verilen önemi göstermektedir.

“Sporun karakter oluşturduğu” ve olumlu gelişmeyi desteklediği düşüncesi neredeyse sporun kendisi kadar eskidir. Gould ve Carson (2008), sporun Antik çağlardan beri kişisel gelişimi teşvik eden bir etkinlik olduğunu savunmuşlardır. 19. yüzyılda Birleşik Krallıkta spor, erkek çocukların örgün eğitiminde hayati bir rol oynamıştır. Atletizm, işbirliği ve vatanseverlik gibi karakter özelliklerini geliştirdiğine inanılıyordu. 20. yüzyılın ilk bölümünde, eğitim sistemleri özellikle takım oyunları gibi fiziksel eğitime güçlü bir vurgu yaptı. Futbol, ragbi ve hokey gibi takım sporlarının sağlığı iyileştirdiğine, karakterleri desteklediğine ve takım ruhunu geliştirdiğine inanıyorlardı (Theodoulides ve Armour, 2001). Çağdaş toplumda, Spor, son derece değerli bir gelişimsel etkinlik olmaya devam etmektedir, çünkü genel olarak gençlerde spora karşı doğal bir motivasyon mevcuttur (Gould ve Carson, 2008). Bunun sonucunda sporun gençlik gelişimine doğal ve kaçınılmaz katkılarının bu güne kadar devam ettiği düşünüyor (Coakley, 2011).

Sporun gençlerin gelişimi üzerine etkisini incelemek adına giderek artan bir literatür bulunmaktadır (Bailey ve diğ., 2009; Fraser-Thomas, Côté ve Deakin, 2005; Gould ve Carson, 2008). Genel olarak, bu incelemeler olumlu gelişmenin olduğunu göstermektedir. Bu çalışmalarda tek parametre olarak sporu almak anlamsızdır ve göz önünde bulundurulması gereken faktörler vardır. Göz önünde bulundurulması gereken temel faktörlerden biri, sporun uygulandığı ortamdır. Bu bağlamda okullar spor için oldukça uygundur. Çünkü gençlerin en kolay ulaşabildiği yerlerdendir. Ayrıca devletler

açısından bakıldığında da, sporun yaygınlaştırılması için politikalarının en kolay uygulanabileceği ortamdır.

Türkiye’de ise okul sporunun ahlaki ve insani genel amaçları, çocuk ve gençlerde bedensel, zihinsel ve toplumsal sağlık bilincinin uyandırılması ve onlara bu değerlerin kazandırılması olarak ifade edilebilir (Pehlivan, 2004). Beden eğitimi dersleri aracılığıyla okullarda gerçekleştirilen spor faaliyetleri çocuk ve gençlerde dayanışma ve işbirliği duygusunu geliştirme, kural bilinci oluşturma, paylaşım, adalet, hoşgörü ve yardım severlik gibi insani değerlerin içselleştirilmesinde önemli bir role sahiptir (Kayışlıoğlu ve ark., 2015).

2.1.3. Sporun Sosyal Gelişime Faydaları

Gençlerin okul içi ve ya dışında spora katılımları ve bu katılımların olası faydalarını incelemek önemlidir. Gençlerin spora katılımının yararları ve zararları tartışma konusu olmuştur. Bununla birlikte literatürde araştırmacılar sayısız fayda tespit etmişlerdir. Örneğin Seefeldt, Ewing ve Walk (1992), şu şekilde sıralamıştır;

- ✓ **Fiziksel becerilerin öğrenilmesi:** Genç sporcular hem temel motor becerileri; koşma, atlama ve atma gibi hem de branşa özel becerileri öğrenirler; golf topuna vurma, basketbolda şut gibi.
- ✓ **Fiziksel sağlık ve formda kalma isteği:** Çocuklar için spora katılım davranışı iki sebepten dolayı ortaya çıkar; “egzersiz yapmak” ve “formda kalmak”. Spora katılım bu iki avantajı çocuklara sağlamaktadır.
- ✓ **Aidiyet duygusu:** Spora katılımın bir başka güçlü nedeni sosyal etkileşimdir. Spor hem takım arkadaşları ile akran etkileşimi hem de sağlıklı rekabet ilişkisi sağlayabilir. (Weiss ve Stuntz, 2004).
- ✓ **Eğlence için spor yapmak:** Temel motor becerilerini öğrenmek beceri geliştirmeye yardımcı olabilir, ancak spor boş zaman aktivitelerine de aktarılmalıdır.

Malina ve Cumming (2003), çalışmalarında spora katılımın diğer olası faydalarını şöyle sıralamıştır:

- ❖ Büyüme ve olgunlaşma etkileri,
- ❖ Daha fazla zindelik sağlayan düzenli fiziksel aktivite,
- ❖ Benlik algısı ya da kendine değer verme etkiler,
- ❖ Sosyal yeterlilik,
- ❖ Moral artışı.

Bu listede daha çok ahlaki gelişimin yararı tartışılmıştır. Araştırmacılar spor katılım ile “Sporun karakter yarattığını” yan ürün olarak vurgulamışlardır (Coakley, 2004; Weiss ve Smith, 2002). Dahası, araştırmalar spor ve beden eğitimi ortamlarındaki çocuklara adil oyun, sportmenlik ve ahlaki gelişim sistematik ve tutarlı bir şekilde öğretilir ve karakter geliştirilebilir (Bredemeier, Weiss, Shields, ve Shewchuk, 1986; Gibbins, Ebbeck, ve Weiss, 1995).

Okul sonrası fiziksel aktivitelerin yaşam becerilerine odaklandığı da söylenebilir. Örnek olarak, Hellison (1995), gençlere sosyal ve duygusal becerileri öğretmek için (okul dışı etkinliklerle sorumluluk duygusunu geliştirmek gibi) bir model geliştirdi ve test etti. Bu araştırmanın gözden geçirilmesinden sonra, Hellison ve Walsh (2002), okul dışı fiziksel etkinlik çalışmalarında bazı yöntemlerin desteği ile gençlere başkalarının haklarına saygı, çaba ve ekip çalışması, yön ve hedef belirleme, liderlik gibi özellikler kazandırmışlardır. Ancak burada kullanılan yöntemler tipik spor ve egzersiz yöntemleri değildir. Daha çok “yaşam becerileri eğitimi programı” formundadır.

Spor bilimleri dışındaki uzmanlar da, spor ve diğer boş zaman aktivitelerine katılımın gençlik gelişimini nasıl etkilediğini incelemeye başladı. Örneğin, Larson (2000), ergenlerde okul dışı etkinliklerden sonra ders dışı ve toplum temelli etkinliklerin motivasyonu ve yoğunlaşmayı teşvik ettiğini ileri sürmüştür. Bu nedenlerden ötürü, okul sonrası faaliyetlerle, girişimde bulunma ve inisiyatif alma ve başarıma becerisi gibi yararlı teşvik edici beceriler kazandırılabilceği öne sürülmüştür (Hedstrom ve Gould, 2004).

Spor ergenler arasında sosyal sınıf, ırk, cinsiyet ve yaş ayrımı gözetmeyen bir olgu olması nedeniyle sosyal rollerini daha kolay yerine getirmelerini sağlamaktadır. Spor bir takım fiziksel aktiviteler bütünüdür olmasının yanı sıra ergenlere; kişisel ve

sosyal kimlik hissi ve grup üyeliği olgusu vermesi ile sosyalleşmesine yardımcı olabilmektedir (Baltacı, 2008).

Çocuk için yaptığı her motor hareket, sözsüz iletişim anlamındadır. Motor davranışlar yolu ile dış dünya ile iletişim kurar. Kazandığı her yeni beceri ile de kendi dünyasının genişlemesine ve yeni deneyler yapmasına yardımcı olur (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2007). Kuru'ya göre (2001), bedensel/kinestetik zekâ, bireylerin fikirlerini ve duygularını ifade etmeleri için bütün bedenini becerikli bir şekilde kullanmasıdır. Sonuç olarak öğrencilerin spor ve okul sporları aracılığı ile kazanacakları iletişim becerileri sosyalleşmeyi ve çevresinden gelecek sosyal destek algısını etkileyeceği düşünülmektedir.

2.1.4. Sosyal Destek Nedir?

Sosyal destek kavramının ilk temellerine 19. Yüzyılın sonlarında Durkheim'ın "İntihar" isimli çalışmasında rastlanmıştır (McCreary, 1997). Bu çalışma ile bireylerin sosyal çevreleri tarafından destek görme veya görmeme durumunun önemi literatüre geçmiştir. Ayrıca dönemin sosyal bilimcilerine fikir kaynağı olmuştur.

Eski kuramlar, sosyal desteği, ilişkilerle benliğin onaylanması ve memnuniyeti sunan bir geri bildirim sistemi olarak tanımlamıştır (Cassel, 1976; Caplan, 1974). Pearson (1986) sosyal desteğin kişinin kendini ifade etme, güvende hissetme ve ayrıca ait olma duygusuna olumlu etkide bulunan bir başa çıkma yöntemi olarak tanımlamıştır. Birey çevresi tarafından sosyal olarak desteklendiğinde, değerlerin ve duyguların paylaşılmasına katkı sağladığını, ihtiyaçlarının giderildiğini bunun sonucunda da bireyin sosyal rollerinin gerektirdiği davranışları yerine getirilmesinin kolaylaştırdığını, yaşamında karşılaşılan yeniliklerin getirdiği rollerin, olayların ve sorunların üstesinden gelinmesine ve kimliklerin sürdürülmesine etkide bulunduğunu söylemiştir.

Lewin davranışı psikolojik çevrede olan değişme olarak tanımlamıştır. Kişinin olumsuz davranışlarını ortadan kaldırmak ve yeni davranışlar kazanmasını sağlamak amacıyla kişinin psikolojik çevresinde değişiklik yapmasına yardımcı olmak gerekir. Bireyin sosyal destek sistemi, onun psikolojik çevresinde bulunmaktadır (Orman,

2016). Yıldırım (2006), tarafından sosyal destek; bireyin çevresinden gördüğü dürüst ve empatik tepki, sevgi, saygı, ilgi, takdir edilme, güven duyma, bilgi edinme ve maddi yardım gibi kişisel, sosyal, psikolojik ve ekonomik nitelikli her türlü yardım şeklinde tanımlanmaktadır. .

2.1.5. Sosyal Desteğin Kaynakları

Sosyal destek ihtiyacını bireyler çevresindeki sosyal ağlardan karşılamaktadır. Bireyin ilk sosyalleşme süreci ise ebeveynlerle başlamakta ve daha sonrasında okul hayatı ile sosyal ağı giderek genişlemektedir. Bowlby'nin teorisine göre bireyin başlangıçta ailesi ile olan sosyal ilişkisinin kalitesi gelecek hayatındaki tüm sosyal ilişkilerinin kalitesini belirlemektedir (Tüzün ve Sayar, 2006). Dolayısıyla bireyin sosyal destek ihtiyacını bu genişleyen sosyal ağdaki diğer bireylerden karşılaması beklenmektedir.

Sosyal destek kaynakları genel olarak formal ve informal destek kaynakları olarak iki ana bölüm içerisinde ele alınmaktadır. Resmi kurum ve kuruluşlar ile yasal bir çerçevede hizmet veren sivil toplum kuruluşları, gönüllü kuruluşlar formal destek kaynaklarıdır. Aile, akraba, komşu, arkadaş gibi çevremizde bulunan ve yakın ilişkilerde bulunduğumuz bireyler ile herhangi bir biçimde destek olan ve katkı sağlayan diğer bireyler ise informal sosyal destek kaynakları olarak belirtilebilir (Özbesler, 2001). Okul çağı ile birlikte formal sosyal ağa kavuşan birey öğretmeni ile tanışmış olur aynı zamanda arkadaşlık ilişkilerini de geliştirmeye başlamaktadır. Dolayısıyla informal sosyal desteğin yaşla birlikte değişen sosyal çevre ile aile ve akrabaların dışından da alınmaya başlandığı görülmektedir. Öğretmen ise bireylere istendik davranış kazandırmadaki en önemli faktör olarak, formal sosyal desteğin de en önemli aktörü haline gelir.

2.1.5. Sosyal Desteğin Türleri

Thoits'e göre sosyal destek genel yakın ve uzak bireyler tarafından kişiye yapılan yardımcı işlevler olarak ifade edilir. Bu işlevler sosyo-duygusal yardım, araçsal yardım ve bilgisel yardımı içerir (Erçevik, 2014).

Cohen ve Willis (1985), dört farklı sosyal destek türünden bahsetmişlerdir:

- ✓ **Bilgi Desteği:** sorunun tanımlanması, mantıksal açıdan bakılması ve sorunlarla başa çıkılması için bireye yapılan yardım türüdür. Öğüt verme, tecrübelerinden bahsedilmesi, sorunu değerlendirme ve bilişsel farkındalık yaratmak bilgi desteği türüne dahil edilebilir.
- ✓ **Saygı desteği:** Bireyin çevresi tarafından saygı gördüğü, değer gördüğü ve kabul edildiği ile ilgilidir.
- ✓ **Sosyal arkadaşlık:** Bireyin sosyal etkinliklere katılma ve toplum içinde gruba ait olmak ve grup içinde uyum olma durumudur. Bu türden ilişkiler bireyin başka insanlarla yakınlaşma ihtiyacını giderip, gruba ait olma duygusunu artırır.
- ✓ **İşlevsel destek:** Sorunların doğrudan çözülmesi ya da bireye rahatlama veya eğlenceye ayırabilecek zaman kazandırmasından dolayı, yaşamındaki stresi azaltıcı bir rol oynamaktadır.

Kişinin hayatı boyunca önemli bir yere sahip olan anne, baba, kardeş, sevgili, eş, arkadaşlar, akrabalar, öğretmenler, komşular, uzmanlar gibi kimseler o kişinin sosyal destek kaynaklarını oluşturmaktadır. Sosyal destek kaynaklarının kişilere duygusal, zihinsel ve maddi yardımlar sağladığı belirtilmiştir Maddi destek, kişinin maddi sorumluluklarında ihtiyacı olan yardımı karşılamaktır. Örneğin başkasına para veya eşya ödünç verme, iş imkanı sağlama gibi. Duygusal destek, bireyin, duyuşsal anlamda temel sosyal gereksinimlerini karşılar. Sevgi, saygı, empati, bir gruba ait olma gibi. Zihinsel destek ise, bireye kişisel ve çevresel sorunlarla ilgili olarak bilgi verme, öğüt verme ve kılavuzluk etme gibi işlevleri içermektedir. (Terzi, 2008).

Çivilidağ (2003), tarafından yapılan araştırmalara göre, araç desteği, sosyal arkadaşlık, duygusal destek, saygı destek ve bilgi desteği olmak üzere beş sosyal destek türü olduğu görülmektedir. Bunlar;

- **Araç Desteği:** Birey için gerekli olan araç-gereç, ekonomik yardım ve hizmetin verilmesi ile sağlanan destektir. Örneğin ihtiyacı olduğunda, arkadaşından para alması, evde kalemini unutan öğrencinin arkadaşından kalem istemesi.
- **Sosyal Arkadaşlık:** Birey sıkıldığında gidip sohbet edeceği birinin olması, boş zamanlarını birlikte değerlendireceği arkadaşının olmasıdır.
- **Duygusal Destek:** İnsanların sevmeye ve sevilmeye ihtiyacı vardır. Bireye bu ihtiyacını bazen karşı cinsten, bazen arkadaşlarından bazen de ailesinden karşılar. Duygusal destek sevgi ve güven hissine dayanır.
- **Saygı Desteği:** Birey yetersizliklerine rağmen, her halükarda kendisine değer verilmesini ve saygı gösterilmesini ister. Saygı gören bireyin özgüveni ve benlik saygısı gelişir, psikolojik dayanıklılık gücü artar.
- **Bilgisel Destek:** Birey bir sorunla karşılaştığında bu sorunun üstesinden gelmek için bilgi ve beceriye ihtiyaç duyar. Birey bu sorunla başa çıkmada yeterli bilgi ve beceriye sahip değilse yakın çevresindeki insanlardan bekler. Bu sorunları çözebilmek için çevresinden aldığı desteğe bilgi desteği denir (Çivilidağ, 2003).

Yıldırım (2005), sosyal desteğin iki tür olduğunu söyler. Bunlar yapısal ve işlevsel destektir. Yapısal destek, bireyin kimlerden destek aldığı, destek veren kişilerin kaç kişi olduğu ve bireye yakınlık derecesiyle ilgilidir. İşlevsel destek ise bireye yapılan yardımın birey için ne kadar önemli olduğu ve neler ifade ettiği, ayrıca bireyin ihtiyaç duyduğu desteğin ne kadarının karşılanıp karşılanmadığı ile ilgilidir (Orman, 2016).

Lise öğrencileri ergenlik çağında kabul edilmektedir. Bu yaşlar da genel olarak 14 ila 18 yaş aralığıdır. “Ergen” sözcüğü yapısı gereği bir durumu değil, bir süreci belirtmektedir; günümüzde bireyde gözlenen hızlı ve sürekli bir gelişme evresi olarak da tanımlanmaktadır. Ergenlik dönemi biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir olgunlaşmanın yer aldığı, çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemidir (Yavuzer,1999).

Sosyal destekte, cinsiyet farklarını araştıran çalışmalarda, erkeklerin sosyalleşme sürecinde otonomi, kendine güven ve bağımsızlığa önem verdiklerine değinilerek, bu

özelliklerin sosyal desteğin gelişimini ve kullanımını engelleyebileceği belirtilmektedir. Erkek rolüne özgü özelliklerin erkeklerin sorunları konusunda açıklama yapmasını ve sorunlar için yardım istemesini güçleştirdiği düşünülmektedir. Ayrıca ergenlik döneminde kızların erkeklere oranla arkadaşları ile yakınlık kurma ve duygusal destek ihtiyacı hissetmelerinden dolayı yakın arkadaşları ile yaşadıkları problemler onları sosyal anlamda daha kaygılı olmalarını güçlendirdiği rapor edilmiştir (Berndt, 1982). Benzer olarak, ergenlik dönemindeki kızların erkeklerden daha fazla sosyal yetersizlik hissi yaşamlarının depresif belirtiler göstermelerini güçlendirdiği görülmüştür (Kashani, 1989). Yapılan çalışmalar da kadınların algılanan sosyal destek ölçeklerinden daha yüksek puan almaları, kadınların sosyal desteğe daha fazla gereksinim duyduklarını göstermektedir (Sorias ve Emine, 1988).

2.1.6. Algılanan Sosyal Destek Nedir?

Her insan yaşantılarını farklı şekillerde anlamlandırmaktadır. Bu anlamlandırma durumu kişinin geçmişten gelen yaşayış biçimi, hayata bakış açısı gibi özelliklere göre değişmektedir. Örneğin; belli bir söz bir kişi tarafından yüreklendirici ve onurlandırıcı biçimde algılanırken başkası tarafından kışkırtıcı veya tedirgin edici olarak algılanabilmektedir (Aydın, 1997). Destek algısı genellikle destek değerlendirmesi ile eşanlı olarak değerlendirilir (Barrera, 1986; Cohen ve Wills, 1985). Sonuç olarak algılanan destek bir kavram olarak literatüre eklenmiştir (Sarason, Pierce ve Samson, 1990).

Buradan yola çıkarak, sosyal destekle algılanan sosyal destek arasında bir ayrıma gidilmesi doğal bir durumdur. Sosyal destek işlevlerinin yeterli olup olmadığı konusunda kişinin kendi yargısı “algılanan sosyal destek” olarak tanımlanmıştır (Procidano ve Heller, 1983). Algılanan sosyal desteğin, kişisel yaşantılar sonucu oluşan bilişsel bir tatmin olduğu öne sürülmektedir. Sorias’a göre, Algılanan sosyal destek, sosyal ilişkinin algılanış biçimi, sosyal ağın kişi üzerinde bıraktığı etkiyle yakından bağlantılıdır. Sosyal ağ kişi ve çevresindeki diğer insanlar arasındaki bağları ve bu insanların birbirleriyle olan ilişkilerini anlatmak için kullanılan bir terimdir. Sosyal ağın yeterince destekleyici olup olmadığı konusunda kişinin genel izlenimi algılanan sosyal

destek olarak tanımlanır (Sorias ve Emine, 1988). Çünkü sosyal ağların her zaman destekleyici olmadığı kabul edilmektedir. Bireylerin destek verme girişimleri bazen boşa çıkabilir, yani; iyi niyetli çabalar yardımcı olma konusunda başarısızlığa uğrayabilir ya da stres altındaki kişi için olayları daha kötü hale getirebilir (Demirtaş, 2007).

Yaşamın çeşitli alanlarında sevilen, aranan, değer verilen ve gerektiğinde ihtiyacı olan yardımı bulan bireyin, yakın insan ilişkilerinden daha fazla doyum aldığı ve başkalarının desteklendiği duygusunu taşıdığı ileri sürülmüştür (Elmacı, 2001). İlgili literatür incelendiğinde, algılanan sosyal destek ile sağlanan sosyal destek kavramlarının da farklı tanımlandığı görülmektedir. Sağlanan destek, diğerleri tarafından gösterilen davranış ve eylemler anlamına gelmektedir. Bir bakıma desteğin davranışsal değerlendirmesidir. Belli bir zaman süreci içerisinde destek kaynaklarından elde edilen sosyal destek miktarıdır. Algılanan destekte ise, yorumlama, kişisel anlamlar vermeye dayalı öznel bir değerlendirme vardır. Algılanan sosyal destek çoğu kuramcı tarafından zamanla ve belli ilişkilere karşı kararlı kalan yapı olarak görülmekte; diğer destek zaman ve duruma bağlı olarak değişmektedir.

Gençlerde sosyal desteği algılama yaşa göre değişkenlik göstermektedir. Çocuklukta sosyal desteği daha çok ebeveynlerden beklerken, ergenlik döneminde ise akran desteğine daha çok ihtiyaç duymaktadır. (Furman ve Buhrmester, 1992). Ayrıca, tüm kaynaklarda bireylerin ergenliğin sonlarına doğru sosyal destekle daha az karşılaştığı bu da algıladıkları sosyal desteğin düşük olduğu konusunda fikir vermektedir. (Malecki ve Elliott, 1999). Ancak her iki sosyal destek kaynağının da dikkate alınması gerekmektedir. Son olarak bazı araştırmalar ele alındığında, genellikle kızların algılanan sosyal destek düzeylerinin erkeklerinkine göre daha yüksek olduğu rapor edilmiştir.

2.1.7. Spor ve Algılanan Sosyal Destek Arasındaki İlişki

Fiziksel aktivite ile ilişkili faktörlerin arasında, öz-yeterlik, tutum ve sosyal destek gibi psikososyal faktörler en çok incelenen ve ergenlerdeki fiziksel aktivite düzeyindeki değişimleri en iyi açıklayabilen faktörlerdir (Babiss ve Gangwisch, 2009).

Sporda, tıpkı ergenlerin algıladıkları sosyal destek gibi kişilerde stresin etkisini düşüren önemli bir olgudur.

Ergenlerde fiziksel aktivitenin bağlantılı olabileceği birçok psikolojik durum üzerine araştırmalar bulunmaktadır, çoğu araştırma, sosyal desteğin ergenlerde fiziksel aktivite ile pozitif ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Çalışmalar, farklı kaynakların ve sosyal destek türlerinin önemini, gerçekleştirilen fiziksel aktivitelerin özelliklerine göre değişebileceğini göstermiştir (Babiss ve Gangwisch, 2009). Örneğin, ebeveynler tarafından sağlanan sosyal destek genellikle spor malzemeleri, spor salonlarına ulaşım, boş zamanlarda fiziksel aktiviteler için güçlendirme ve teşvik biçimindedir, oysa akran desteğiyle daha fazla destek görme eğilimi göstermektedirler (Babiss ve Gangwisch, 2009). Literatürde sıklıkla cinsiyet ve sınıf değişkenleri üzerine yapılan araştırmalar bulunmaktadır. Yapılan araştırmalara bakıldığında özellikle kız katılımcıların erkek katılımcılara oranla ailelerinden gördükleri sosyal desteğin aktivite alanına yapılacak ulaşım ve lojistik destek anlamında erkek öğrencilere nazaran daha çok destek aldıklarını vurgulamıştır. (Duncan, Duncan ve Strycker, 2005).

Gençlerin aktivitelerine katılmak, algılanan sosyal desteğin serbest zamanlı fiziksel aktiviteler ile daha güçlü bir şekilde ilişkili olduğuna dair kanıtlar gözlemlenmiştir. Farklı sosyal destek türlerini gerektiren çeşitli fiziksel etkinliklerde sıklıkla yer aldığı için, çeşitli sosyal destek türlerini algılayan ergenlerin daha fiziksel olarak aktif olma olasılığı daha yüksek olduğu dikkate alınmalıdır (Babiss ve Gangwisch, 2009).

2.2. Literatür Taraması

2.2.1. Konu İle İlgili Yurt Dışı Araştırmalar

Patrick (1991), aile ve arkadaşlardan algılanan sosyal desteğin Afrikalı, Amerikalı, Latin ergen öğrencilerde aynı olup olmadığını araştırmıştır. Ergenlik döneminde yüksek oranlarda hamilelik görülen semtlerdeki 18 ilköğretim okullarındaki 6.,7.,8. sınıflarda bulunan 792 öğrenci grubu üzerinde araştırma yapılmıştır. Öğrencilere

demografik değişkenler, arkadaş ve aileden algılanan sosyal destek, seksüel davranış üzerine bilgi içeren bir anket uygulanmıştır. Aileden algılanan sosyal destek 6., 7. ve 8. sınıfta aynı kalırken, arkadaştan sağlanan sosyal desteğin sınıf ilerledikçe arttığı, Latin öğrenciler üzerinde aile ve arkadaşların sağladığı sosyal desteğin etkilerinin daha güçlü olduğu, ailevi yaşam şartları açısından sosyal desteğin farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Levitt ve arkadaşları (1994), sosyal desteğin, öğrencilerin başarılarını engellemedeki ya da arttırmada etkisini bulmak için gerçekleştirdikleri çalışmalarında; çevrelerindeki sosyal ağdan gelen desteğin başarıyı direk etkilemediği fakat sosyal destek verenlerin tutumu ile etkileşim halinde olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal destek kaynaklarından sağlanan kuvvetli destek ve pozitif tutumun okul başarısında itici güç olduğunu dile getirmişlerdir.

Rosenfelt ve Richman (1998), yaptıkları çalışmada, okulda başarısız olma olasılığı olan gençlerde sosyal desteğin önemi üzerinde durulmuştur. Çalışmada, desteğin sekiz türünden (dinleme, teknik takdir, teknik meydan okuma, duygusal destek, duygusal meydan okuma, realiteyi doğrulama, kişisel yardım, kavranabilir yardım desteği) ve bunların her birini kimden sağladıkları ve sosyal desteğin belirli türlerinin okul performansına etkileri incelenmiştir. 296'sı 6.ve 8. sınıflardan, 229'u 9. ve 12. sınıflardan seçilen 525 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Sosyal destek almanın okul başarısına olumlu etkisinin olduğu ve okulda başarısız olma olasılığı olan öğrencilere sosyal destek verilerek bunun giderilebileceği sonucuna varılmıştır. Benzer stres ve risk durumlarıyla karşılaşıldığında çevresindeki sosyal ağ ile sosyal destek sağlanan öğrencilerin, sağlanmayanlara göre daha esnek oldukları bulunmuştur. 6. ve 8. sınıf öğrencilerinden okul başarısı yüksek olanların, okul başarısı yüksek olmayan öğrencilerle karşılaştırıldıkların da; daha çok, dinleme desteği, teknik takdir, teknik meydan okuma, duygusal destek ve duygusal meydan okuma desteğini aldıkları ve okula daha çok devam ettikleri, ayrıca realite doğrulama desteği alanların okuldan daha memnun oldukları bulunmuştur. 9. ve 12. sınıf öğrencilerinde akademik başarısı yüksek olanlarla, akademik başarısı düşük olanlar karşılaştırıldığında akademik başarısı yüksek öğrencilerin; teknik takdir desteği alanların daha başarılı olduğu; duygusal destek ve duygusal meydan okuma desteği alanların ders çalışmaya daha çok vakit ayırdıkları bulunmuştur. Ayrıca, realite doğrulama desteği alanların daha yüksek notlara sahip

oldukları, sosyal destek alan öğrencilerin okuldan sonra çalışmaya daha fazla vakit ayırdıkları bulunmuştur. Bu çalışmada, aile ve öğretmenler hem 6. ve 8. sınıf hem de 9. ve 12. sınıf öğrencileri için temel sosyal destek kaynağı olarak bulunmuştur.

Malecki ve Elliot (1999), yapmış oldukları araştırmada 198 7. Ve 12. Sınıf öğrencisinin sosyal destek düzeyleri ile ilgili bir çalışma yapmış ve bunun için verileri “Öğrenci Sosyal Destek Ölçeği” ile toplamıştır. Araştırmada sosyal destek düzeyi; aile, öğretmen, sınıf arkadaşı ve yakın arkadaş olmak üzere dört faktör olarak incelenmiştir. Araştırmada “Öğrenci Sosyal Destek Ölçeği”nin güvenilirliği de test edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda sosyal destek düzeyi, cinsiyet ve yaş gibi özelliklere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta olduğu ve sosyal destekle, benlik kavramı arasında ilişki olduğu bulgusuna varılmıştır.

Helsen ve diğerleri (2000), 12-24 yaş aralığındaki ergende, arkadaş ve ebeveyn desteği arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. araştırmanın sonucuna bakıldığında arkadaş ve ebeveyn desteklerinin farklı destek türleri olduğu ortaya koyulmuştur. Ergenliğin ilk döneminde görülen destek seviyesi arkadaş desteğinin artması ve ebeveyn desteğinin azalması yönünde olsa da, ebeveyn desteği ergenlik dönemindeki duygusal sorunların en iyi belirleyicisi olarak bulunmuştur. Arkadaş desteğinin etkisi az da olsa, algılanan ebeveyn desteğinin seviyesi ile ilişkili gibi görülmüştür. Cinsiyete göre kızların aile desteğini daha fazla algıladığı görülmüştür, duygusal değişimlerin erkeklerde kızlara göre daha uzun sürede ortaya çıktığı görülmüştür.

Yarcheski, Mahon ve Yarcheski (2001), ergenliğin ilk dönemindeki öğrencilerin sosyal destek algıları ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkide umutlu olmak ve benlik saygısı değişkenlerinin rolünü inceleme üzerine bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. 12-14 yaşlarındaki 142 ergen sosyal destek algıları, genel öznel iyi oluş, umutlu olma ve benlik saygısı ölçeklerini cevaplamıştır. Yapılan analizi sonucunda değişkenler arasındaki korelasyon ile hipotezlerin doğrulandığı görülmüştür. Regresyon analizi yapılmış, umutlu olma ve benlik saygısının, sosyal destek ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkide aracı rolü olduğu sonucuna varılmıştır.

Nicpon ve diğerleri (2006), tarafından yapılan araştırmada 401 üniversite 1. sınıf öğrencisinin akademik düzeyleri, devamlılıkları ile sosyal destekleri ve yalnızlık

arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgular, her iki cinsiyet için de, sosyal destek ile yalnızlık arasında negatif yönde yüksek düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca sosyal destekle akademik devamlılık arasında orta düzeyde ve pozitif yönde ilişki bulunduğu rapor edilmiştir. Kızların, ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri erkeklere göre daha yüksek olarak bulunmuştur. Sosyal destek ve yalnızlığın akademik performansla ilişkisiz olduğu görülmüştür.

Steese ve arkadaşları (2006), 10 ile 17 yaşları arasında değişen 63 ergen kız üzerinde, spor yapma durumunun sosyal görünüş algısı üzerine etkisini incelemişlerdir. Kızgınlık, benlik saygısı, algılanan beden imajı, kontrol odağı ölçümlmelerine katılan kızlar arasında algılanan sosyal destek bulguları, sosyal destek algısı, öz yeterlik ve algılanmış beden imajında belirgin artışlar meydana geldiğini belirtmişlerdir.

Newman ve diğerleri (2007), tarafından yapılan araştırmada liseye geçiş sürecinde depresif belirtiler ile sosyal destek arasındaki ilişki incelenmiş ve aileden algılanan sosyal destek ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ile okul aidiyetliği arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Aileden algılanan sosyal destek, arkadaştan algılanan sosyal destek ve okul aidiyetliği arttıkça depresif belirtilerin azaldığı sonucu elde edilmiştir. 8.sınıftan 9'a geçildiğinde algılanan sosyal destek düzeyinde azalma olduğu, depresif belirtilerin daha çok görüldüğü ve daha az okul aidiyetliği hissedildiği tespit edilmiştir. Cinsiyete göre kızların arkadaşlarından algıladığı sosyal destek düzeyinin erkeklerin algıladığına göre daha fazla olduğu ortaya koyulmuştur. Akran ve aile desteği açısından okul türünün bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Lee ve arkadaşları (2009), yapmış oldukları çalışmada, sosyal gerileme riski taşıyan 290 çocuk üzerinde aile geliri, sosyal destek, ebeveyn depresyonu ve ebeveynlik davranışları ilişkileri incelenmiştir. Araştırma sonucunda sosyal destek ile düşük aile geliri ve ebeveyn depresyonu ile ters ilişkili olduğu ortaya koyulmuştur. Ayrıca sosyal destek ile olumlu ebeveynlik davranışının doğrudan ilişkili olduğu bulunmuştur.

Suldo ve arkadaşları (2009), ergen öğrencilerin öznel iyi oluşuna öğretmenden algıladıkları sosyal desteğin etkisini inceledikleri bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma örneklemini yaş ortalaması 12.92 olan 401 ortaokul öğrencisinden

oluşmaktadır. Araştırma sonuçları öğretmenden algılanan sosyal desteğin hangi türünün en güçlü yordayıcı olduğu ve spesifik öğretmen davranışlarına yönelik öğrenci ifadelerini de içine alan bir karma desen yöntemiyle açıklanmıştır. Regresyon analizinden elde edilen bilgiye göre öğretmenden algılanan sosyal desteğin, öznel iyi oluş düzeyinin %16'sını yordadığı görülmüştür. Araçsal destek ve Duygusal desteğin oldukça güçlü yordayıcılar olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler tarafından öğretmenlerin iyi bir sosyal destek kaynağı olarak algılandığı öğretmen davranışları, öğrencilerle duygusal düzeyde iletişime geçmek, farklı ve pratik öğrenme teknikleri kullanmak, öğrencilerin başarı seviyelerini kabul etmek ve başarı düzeylerini arttırmaya çalışmak, öğrencilere karşı adil olmak, soru sormaya teşvik edilen bir sınıf atmosferi yaratmak.

Graham ve arkadaşları (2011), ergenlerde çevresel kaynakların, sosyal destek ve okul sporlarına katılıma etkisini incelemişlerdir. Sonuç olarak çevredeki fiziksel aktivite olanaklarının artması ile okul sporlarına katılım ve sosyal desteğin arttığı görülmüştür. Ayrıca okul sporlarına katılım ile sosyal destek arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir.

Jiang, Huebner ve Siddall (2012), ergenliğin ilk dönemindeki öğrencilerin farklı sosyal ağlardan algılanan okul ile ilgili sosyal desteğin, okul doyumunu ile ilişkisini inceleyen iki uygulamalı bir boylamsal araştırma yapmışlardır. Araştırmanın örneklemini yaş ortalaması ilk uygulamada 12.68, ikincisinde ise 13.08 olan 2614 ergen öğrenci oluşturmuştur. Okul ile ilişkili sosyal destek kaynakları olarak öğrenmede aile desteği, öğrenmede arkadaş desteği ve öğretmen-öğrenci ilişkileri ele alınmıştır. Araştırma sonucuna göre her iki uygulamada da, algılanan sosyal desteğin, okul doyumunun anlamlı yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Farklı sosyal ağlar açısından değerlendirildiğinde ise öğretmen öğrenci ilişkisinin, birinci uygulamada da ikinci uygulamada da en güçlü yordayıcı olduğu, arkadaş desteğinin ilk uygulamada ve aile desteğinin ise ikinci uygulamada istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturduğu görülmektedir.

Cheng ve arkadaşları (2014), ergenlerin spor yapma durumunun algılanan sosyal destek düzeylerine etkisini incelediği çalışmanın bulgularına göre, spor yapan ergenlerin algıladıkları sosyal desteğin spor yapmayan ergenler göre daha yüksek olduğunu gözlemlenmiştir.

Liu, Mei, Tian ve Huebner (2015), çalışmalarında, okul ile ilgili algılanan sosyal destek ve okuldaki iyi oluş ilişkisinde yaş ve cinsiyet etkisini incelemişlerdir. 9. sınıflar hariç olmak üzere 4. sınıftan ve 11. sınıfa kadar olan sınıflarda eğitim gören 2158 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden, biri kontrol amaçlı olmak üzere altı hafta süreyle iki kere verilen ölçekleri cevaplandırmaları istenmiştir. Elde edilen bulgulara göre her iki uygulamada da okuldaki öznel iyi oluş düzeylerinde cinsiyet ve yaş değişkenleri açısından farklılıklar görülmüştür. Küçük yaştaki öğrenciler büyüklere göre daha fazla okul doyumunu ve pozitif duygulanım ifade etmiştir. Ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okul doyumunu daha yüksek bulunmuştur. Tüm yaş gruplarında öğretmen ve sınıf arkadaşları desteğinin öğrencilerin okul doyumunu ile ilişkisi olduğu görülmüştür. Bunun yanında cinsiyet değişkeninin algılanan sosyal destek ile okul doyumunu arasında bir aracı değişken olduğu tespit edilmiştir.

Sarriera, Bedin, Abs, Calza ve Casas (2015), ergenlerde sosyal destek, yaşam doyumunu ve öznel iyi oluş ilişkisini inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın örneklemini 12-16 yaş aralığındaki 1588 ergen oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında kızların yaşam doyumunu puanlarının erkeklere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Erkekler ise arkadaş desteğini daha düşük olarak ifade etmiştir.

2.2.2. Konu İle İlgili Yurt İçi Araştırmalar

Zaimoğlu (1991), liselerde okuyan 554 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada, erkek öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya koymuştur. Ayrıca sosyoekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin, arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin daha yüksek olduğu bulgulanmıştır.

Elbir (2000), 1998-1999 eğitim öğretim yılında 704 lise birinci sınıf öğrencisinin algılanan sosyal destek düzeylerini bazı değişkenler açısından incelemiştir. Bu çalışmaya göre ailelerin aylık gelirlerinin yetip yetmemesi, kardeş sayısı, ailenin çalışma durumu, ailenin eğitim durumu, okul ve öğretmenlerden memnuniyet dereceleri, ailede yaşanan tartışma ve kavgalar, algılanan sosyal destek düzeyini anlamlı bir şekilde etkileyen değişkenler olarak belirlenmiştir.

Yıldırım (2004), ergenlerin algılanan sosyal destek düzeyleri ile ilgili yaptığı çalışmada, algıladıkları sosyal destek düzeyi daha az olan ergenlerin depresyon, yalnızlık, özgüven eksikliği, stres ve kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğunu, düşük sosyal destek algılayanların psikosomatik belirtiler ve uyum problemi yaşama seviyelerinin fazla olduğunu göstermektedir.

Kozaklı (2006), tarafından yapılan çalışmada farklı sınıf seviyelerindeki üniversite öğrencilerinde yalnızlık ve algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Yalnızlık düzeyi ile Algılanan sosyal destek düzeyi ve sosyal ağlardan sağlanan sosyal destek arasında negatif yönlü korelasyon bulunduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin ailesinin yaşadığı yerin nüfus yoğunluğu, eğitim giderlerini aileden temin etme durumu, yurttan kalma süresi gibi değişkenlere göre algılanan sosyal destek düzeylerinin farklılaştığı görülmüştür. Ayrıca cinsiyete göre kız öğrencilerin, algılanan sosyal destek düzeyleri ve aileden aldıkları sosyal destek düzeylerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Mengi (2011), tarafından yapılan, lise 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin algılanan sosyal destek ve özyeterlik düzeylerinin okula bağlılıkları ile ilişkisinin incelendiği bir çalışma neticesinde; kişinin sosyal ağlardan aldığı sosyal destek ile özyeterlik inancı arttıkça okula bağlılığının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ve 10. sınıf öğrencilerinin 11. sınıf öğrencilerine göre okula daha fazla bağlı oldukları belirlenmiştir.

Ateş (2012), tarafından yapılan çalışmada, ortaöğretim öğrencilerinde, kardeş sayısı ve sosyo-ekonomik durumun algılanan sosyal destek düzeyini anlamlı bir şekilde etkilediği görülmüştür.

Önalgil (2012), yaptığı çalışmada 55 yaş ve üzeri bireylerde fiziksel aktivitenin, algılanan sosyal destek düzeyi ve iyi olma durumuna etkilerini incelemiştir. Yapılan analizler sonucunda fiziksel aktivitenin algılanan sosyal destek düzeyi üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Ersun ve Arkadaşları (2012), tarafından yapılan araştırmada üniversite öğrencilerinin internet kullanımları ile sosyal destek sistemleri karşılaştırılmıştır.

Araştırma sonucunda sosyal destek görme düzeyi az olan öğrencilerin daha fazla internet kullandıkları ortaya koyulmuştur.

Traş ve Arslan (2013), tarafından yapılan araştırmada, ergenlerde sosyal yetkinliğin, algılanan sosyal destek açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda sosyal yetkinlik ile arkadaş, aile ve öğretmenden algılanan sosyal destek arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca arkadaş, aile ve öğretmenden algılanan sosyal desteğin, sosyal yetkinliği anlamlı düzeyde yordadığı ortaya çıkmıştır.

Bu konuda yapılan bir başka araştırmaya bakacak olursak Cengiz ve İnce (2013), okul sonrası etkinliklere katılımın, ebeveyn etkisi algılarını, okul çevresini, özyeterlik ve cinsiyet değişkenlerine göre incelemiştir. Fiziki olanakları ve sosyal çevresi iyi olan katılımcıların daha yüksek öz-yeterlik, ebeveyn etkisine sahip olduklarını gözlemlemiştir.

Baran, Küçükakça ve Ayran (2014), tarafından yapılan çalışmada üniversitede öğrenim gören öğrencilerin sigara kullanma durumları ve algılanan sosyal destek düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmış ve öğrencilerin sosyal destek puanlarının iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sigara kullanan öğrencilerin aileden algılanan sosyal destek puanı ve toplam sosyal destek puanı sigara kullanmayan veya deneyen öğrencilerden daha düşük bulunmuştur. Cinsiyetin, gelir düzeyinin, sigara kullanıyor olmanın sosyal destek üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

Sever (2015), tarafından yapılan Lise öğrencilerinin madde kullanma eğilimlerinin algılanan sosyal destek ve riskli davranışlarla ilişkisinin incelenmesi isimli çalışmada öğrencilerin spor/sanat aktivitelerine katılma durumuna göre algılanan sosyal destek düzeyleri incelenmiş, öğretmenlerim alt boyutunda spor/sanat etkinliklerine katılanların lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Yıldız (2015), Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Bedensel/Kinestetik Zeka, Duygusal Zekâ ve Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi isimli çalışmasında bedensel/kinestetik zeka seviyesi yüksek olan öğrencilerin, sosyal destek algısının da fazla olduğu görülmüştür.

Tunç ve Sezen (2015), tarafından yapılan çalışmada, ortaokul öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyleri bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin ailesinden, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden algıladığı sosyal destek düzeyi ile ölçeğin toplamından elde edilen algılanan sosyal destek düzeyine ilişkin puanların kardeş sayısı, anne-babanın ayrı ya da birlikte olması, sınıf düzeyi, gelecek algısı, algılanan başarı düzeyi ve algılanan sosyo-ekonomik düzey değişkenlerinde anlamlı derece farklılaşma olduğu ancak cinsiyet ve doğum sırası değişkenleri açısından anlamlı derecede farklılaşmalar olmadığı görülmüştür.

Vatansever (2017), 160 lisanslı spor yapan ve 160 lisanslı spor yapmayan ergenlerle yaptığı çalışmada, ergenlerin algılanan sosyal destek, benlik algısı ve mental iyi oluş ölçeklerinden aldıkları puanlarda lisanslı spor yapan ergenlerin anlamlı şekilde yüksek puan aldıkları tespit edilmiştir.

III. BÖLÜM

Araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin toplanması ile ilgili bilgiler bu bölümde yer almaktadır.

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlayan (Büyüköztürk, 2016) betimsel modeldir. Ayrıca bir gruba ait verilerin toplanmasını amaçladığı için nicel bir tarama araştırmasıdır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Düzce Merkez İlçe'deki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören ve okul sporlarına katılan 2684 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemine ise Düzce Merkez İlçe'deki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören, okul sporlarına katılmış 423 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturulurken tüm okul türlerindeki okul sporlarına katılan gönüllü öğrencilere ölçek uygulanmıştır. Çıngı (1994)'e göre, evreni 2000 olan bir grupta örneklem en az 322, evreni 3000 olan bir grupta ise örneklem en az 341 olmalıdır. Bu durumda 423 öğrenciden oluşan öğrenci örnekleminin evreni temsil ettiği söylenebilir.

Katılımcı öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğrencilerin okul türüne göre dağılımları

Okul Türü	n	%
Fen Lisesi	48	11.3
Anadolu Lisesi	131	31.0
İmam Hatip Lisesi	109	25.8
Meslek Lisesi	89	21.0
Güzel Sanatlar Lisesi	46	10.9
Toplam	423	100.0

Tablo 3.1’de öğrencilerin okul türü dağılımına bakıldığında, %11.3’ü (n=48) Fen Lisesi, %31.0’u (n=131) Anadolu Lisesi, %25.8’i (n=109) İmam Hatip Lisesi, %21.0’ı (n=89) Meslek Lisesi ve %10.9’u (n=46) Güzel Sanatlar Lisesi öğrenim gördüğü belirlenmiştir.

Tablo 3.2. Öğrencilerin cinsiyet bilgilerine göre dağılımları

Cinsiyet	n	%
Kadın	201	47.5
Erkek	222	52.5
Toplam	423	100.0

Tablo 3.2’de öğrencilerin cinsiyet dağılımına bakıldığında, %47.5’i (n=201) kadın, %52.5’i (n=222) ise erkek olduğu bulgulanmıştır.

Tablo 3.3. Öğrencilerin sınıf düzeyi dağılımları

Sınıf Düzeyi	n	%
9. Sınıf	125	29.6
10. Sınıf	120	28.4
11. Sınıf	84	19.9
12. Sınıf	94	22.2
Toplam	423	100.0

Tablo 3.3’de ise 9., 10., 11. ve 12. sınıf dağılımına bakıldığında, sırasıyla %29.6 (n=125), %28.4 (n=120), %19.9 (n=84) ve %22.2 (n=94) olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.4. Öğrencilerin kardeş sayısına göre dağılımları

Kardeş Sayısı	n	%
Tek Çocuk	20	4.7
Bir Kardeş	134	31.7
İki Kardeş	152	35.9
Üç Kardeş	74	17.5
Dört ve Üzeri Kardeş	43	10.2
Toplam	423	100.0

Tablo 3.4’e göre öğrencilerin kardeş dağılımına bakıldığında, %4.7’si (n=20) tek çocuk, %31.7’si (n=134) bir kardeş, %35.9’u (n=152) iki kardeş, %17.5’i (n=74) üç

kardeş, son olarak %10.2'si (n=43) dört ve üzeri kardeş sayısına sahip olduğu bulgulanmıştır.

Tablo 3. 5. Öğrencilerin aile gelir düzeyine göre dağılımları

Aylık Gelir	n	%
0-1600 TL	75	17.7
1601-3200 TL	153	36.2
3201-4800 TL	150	35.5
4801 TL ve Üzeri	45	10.6
Toplam	423	100.0

Tablo 3.5'e göre aylık aile gelir düzeyine bakıldığında %17.7'si (n=75) 0-1600 TL olan, %36.2'si (n=153) 1601-3200 TL arasında olan, %35.5'i (n=150) 3201-4800 TL arasında olan ve %10.6'si (n=45) 4801 TL ve Üzeri olan bulgulara rastlanmıştır.

Tablo 3.6. Öğrencilerin okul dışında lisanslı spor yapıp yapmamama durumlarına göre dağılımı

Okul Dışı Spor	n	%
Yapmıyor	236	55.8
Takım Sporları	106	25.1
Bireysel sporlar	81	19.1
Toplam	423	100.0

Tablo 3.6'ya göre öğrencilerin %55.8'i (n=236) okul dışında lisanslı spor yapmamakta olduğu, %25.1'i (n=106) takım sporları, %19.1'i (n=81) ise bireysel sporlar yapmakta olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.7. Öğrencilerin okul sporlarında bireysel veya takım sporları yapma durumuna göre dağılımları

Bireysel veya Takım Sporu Yapma Durumu	n	%
Bireysel	126	29.8
Takım	297	70.2
Toplam	423	100.0

Tablo 3.7'de okul sporlarına katılan öğrencilerin %29.8'i (n=126) bireysel, %70.2'si (n=297) ise takım sporlarında mücadele etmiş olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ-R) Yıldırım (1997) tarafından ergenlerin, aile, arkadaş ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal desteği ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. 2004 yılında ASDÖ'nün revizyonu yine Yıldırım tarafından yapılmıştır. ASDÖ-R'nin Aile Desteği (20 madde), Arkadaş Desteği (13 madde) ve Öğretmen desteği (17 madde) olmak üzere üç alt boyutu ve toplam 50 maddesi bulunmaktadır. Ölçek üçlü likert tipinde geliştirilmiştir. Cevaplayıcılar her bir madde için “Bana Uygun (3)”, “Kısmen Uygun (2)” ve “Bana Uygun Değil (1)” seçeneklerinden kendileri için en uygun olanı işaretlemektedirler. Her alt boyutta birer tane tersine çevrilmiş madde (17, 29, 44) bulunmaktadır. Tersine çevrilmiş maddelerin puanlaması da tam tersi şekilde yapılmaktadır (Yıldırım, 2004). Ölçekten alınabilecek

en düşük puan 50 en yüksek puan 150'dir. Yüksek puan, bireyin daha fazla sosyal destek aldığı anlamına gelmektedir.

Ölçeğin geçerlik çalışmasında; verilerin faktör analizi için uygun çıkması üzerine, yapı geçerliği ve faktör yapısı faktör geçerliliği ile incelenmiş, faktörleştirme tekniği olarak temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, ASDÖ-R'nin Aile Alt Ölçeği (AİD) üç faktörlü (sosyal ilgi ve duygusal destek; bilgi verme ve tavsiye desteği; güven ve takdir desteği) olarak bulunmuştur. Arkadaş Desteği Alt Ölçeği'nin (ARD) tek faktörlü (güven ve takdir desteği), Öğretmen Destek Alt Ölçeği'nin (ÖĞD) ise iki faktörlü (duygusal destek; bilgi verme ve takdir desteği) olduğu tespit edilmiştir. ASDÖ-R'nin ve alt ölçeklerin geçerliği faktör analizi ve benzer ölçekler geçerliği yolu ile incelenmiştir. Faktör analizi ile AİD, ARD ve ÖĞD alt ölçeklerinin yapı geçerliği incelenmiş, her alt ölçeğin faktör yapısı belirlenmiştir.

ASDÖ-R'nin ve alt ölçeklerin güvenilirliği iki yolla sınanmıştır. İlk olarak Croanbach Alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanmış; ikinci olarak da 4 hafta ara ile test tekrar test güvenilirliği (rxx) incelenmiştir. ASDÖ-R'nin tümü için Alpha= .91, rxx=.93 çıkmıştır. AİD için Alpha= .94, rxx= .89, ARD için Alpha= .91, rxx= .85, ÖĞD için Alpha= .93, rxx= .86 bulunmuştur. Elde edilen güvenilirlik katsayıları ASDÖ-R'nin ve alt boyutlarının güvenle kullanılabileceğini göstermektedir (Yıldırım, 2004).

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması, T.C. Düzce Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 10240236-20-E.884155 Sayılı araştırma izni belgesi ile birlikte, araştırmacı tarafından Düzce Merkez İlçe'de bulunan 9 adet ortaöğretim kurumundaki öğrencilere uygulanmıştır. Araştırmanın verileri 2017-2018 eğitim-öğretim yılı, bahar döneminde toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma verileri bilgisayar ortamında çözümlenmiştir. Verilerin analizinde homojenlik durumuna bakmak için Levene Testi ve dağılım normalliğini denetlemek için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Yapılan normallik testinde bütün analizler için verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Dağılım normal olduğundan dolayı iki ilişkisiz örneklemin karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testi, ikiden fazla ilişkisiz örneklemin karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Bu araştırmada bağımlı değişken sayısı birden fazla olduğu için MANOVA testi uygulanmıştır. MANOVA testi bağımlı değişkenin birden fazla olduğu durumlarda değişkenler arasında varyans-kovaryans matrisleri homojenliği gösteriyor ise yapılabilir (Büyüköztürk, 2016). Anlamlılık düzeyi ($p < 0.05$) olarak kabul edilmiştir.

IV. BÖLÜM

Bu bölümde ASDÖ-R'nin ortaöğretim öğrencilerine uygulanmasıyla elde edilen bulgular ve yorumlarına yer verilmiştir.

4. Bulgular

4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

“Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?” alt problemine ait bulgular aşağıda verilmiştir:

Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin okul türüne göre algıladıkları sosyal destek puanlarının betimsel istatistiği Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Algılanan sosyal destek düzeyinin okul türüne göre puan ortalamaları

Okul Türü	n	Aileden Algılanan		Arkadaşlardan Algılanan		Öğretmenlerden Algılanan		Toplam Algılanan sosyal Destek	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss
Fen Lisesi	48	52.25	7.72	34.02	3.80	36.04	9.50	122.31	16.00
Anadolu Lisesi	131	52.19	8.15	33.86	6.30	39.69	8.34	125.75	16.97
İmam Hatip Lisesi	109	52.78	6.38	34.41	5.36	37.73	8.81	124.93	14.16
Meslek Lisesi	89	51.28	8.76	34.10	5.45	38.99	9.23	124.37	18.14
Güzel Sanatlar Lisesi	46	50.61	9.18	34.28	6.02	39.46	8.28	124.35	18.34

Yapılan analizler sonucunda, okul türüne göre ASDÖ toplam puan ortalaması en yüksek okul türü Anadolu Lisesi ($\bar{X}=125.75$), en düşük okul türü ise Fen Lisesi ($\bar{X}=122.31$) olarak belirlenmiştir. Aileden algılanan sosyal destek alt boyutunda en yüksek puan ortalaması İmam Hatip Liselerinde öğrenim gören öğrencilerde ($\bar{X}=52.78$), en düşüğü ise Güzel Sanatlar Lisesinde öğrenim gören öğrencilerde ($\bar{X}=50.61$) bulgulanmıştır. Arkadaşlardan algılanan sosyal destek alt boyutunda en yüksek puan ortalaması İmam Hatip Liselerinde ($\bar{X}=34.41$) iken en düşük puan ortalamasının Anadolu Liselerinde ($\bar{X}=33.86$) olduğu görülmüştür. Öğretmenlerden algılanan sosyal destek alt boyutunda okul türü olarak en yüksek puan ortalamasına Anadolu Liselerinin ($\bar{X}=39.69$), en düşük puan ortalamasına Fen Lisesinin ($\bar{X}=36.04$) sahip olduğu belirlenmiştir. Yine de tüm puanların birbirine yakın olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2’de okul sporlarına katılan öğrencilerin, okul türüne göre algılanan sosyal destek puanlarının ve alt boyut puanlarının tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.2. Algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının okul türüne göre karşılaştırılması.

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Algılanan Sosyal Destek Toplam Puanı	Gruplar Arası	438.450	4	109.613		
	Grup İçi	115247.611	418	275.712	.398	.810
	Toplam	115686.061	422			
Aileden Algılanan	Gruplar Arası	209.036	4	52.259		
	Grup İçi	26368.879	418	63.083	.828	.508
	Toplam	26577.915	422			
Arkadaşlardan Algılanan	Gruplar Arası	19.746	4	4.936		
	Grup İçi	13192.344	418	31.561	.156	.960
	Toplam	13212.090	422			
Öğretmenlerden Algılanan	Gruplar Arası	600.091	4	150.023		
	Grup İçi	32271.389	418	77.204	1.943	.102
	Toplam	32871.480	422			

Tablo 4.2'ye göre ASDÖ ve alt boyutları puan ortalamalarının, okul türü açısından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir, aileden algılanan sosyal destek için $F_{(4-418)}=0.83$, $p>0.05$, arkadaşlardan algılanan için $F_{(4-418)}=0.16$, $p>0.05$, öğretmenlerden algılanan için $F_{(4-418)}=1.94$, $p>0.05$, ASDÖ toplamı için $F_{(4-418)}=0.40$, $p>0.05$.

4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Aşağıda “Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?” alt problemine ait bulgular ve tartışmaya yer verilmektedir.

Öğrencilerin cinsiyete göre algılanan sosyal destek ve alt boyutlarının t-testi sonuçları Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. Algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	sd	t	p
Algılanan Sosyal Destek Toplam Puanı	Kadın	201	126.08	16.89	421	1.63	.104
	Erkek	222	123.46	16.19			
Aileden Algılanan	Kadın	201	51.86	7.96	421	.308	.758
	Erkek	222	52.10	7.93			
Arkadaşlardan Algılanan	Kadın	201	35.16	5.90	421	3.70	.000*
	Erkek	222	33.18	5.14			
Öğretmenlerden Algılanan	Kadın	201	39.06	8.94	421	1.02	.309
	Erkek	222	38.18	8.72			

Yapılan analizlere bakıldığında cinsiyete göre ASDÖ toplam puanı ile aileden ve öğretmenlerden algılanan sosyal destek arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Cinsiyete göre arkadaşlardan algılanan sosyal destek puanı arasında lehine anlamlı fark belirlenmiştir ($t_{(421)}=3.70$, $p<0.05^*$). Ortaya çıkan istatistiksel fark erkeklere ($\bar{X}=33.18$)

göre kadınların ($\bar{X}=35.16$) daha yüksek arkadaşlardan algılanan sosyal destek puanına sahip olduğu yönündedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

“Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin sınıf düzeyine göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?” alt problemine ait bulgular ve tartışma aşağıda verilmektedir.

Tablo 4.4’te sınıf düzeyine göre aileden, arkadaşlardan ve öğretmenlerden algılanan sosyal destek düzeylerinin MANOVA Testi bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 4.4. ASDÖ-R’nin alt boyutları olan, aileden algılanan sosyal destek, arkadaştan algılanan sosyal destek ve öğretmenden algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	ss	sd	F	p
Aileden Algılanan Sosyal Destek	9. Sınıf	125	53.33	7.70	3-419	2.03	.109
	10. Sınıf	120	51.93	7.99			
	11. Sınıf	84	50.83	7.31			
	12. Sınıf	94	51.31	8.55			
Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek	9. Sınıf	125	33.64	5.79	3-419	.55	.647
	10. Sınıf	120	34.18	5.54			
	11. Sınıf	84	34.20	6.41			
	12. Sınıf	94	34.61	4.56			
Öğretmenden Algılanan Sosyal Destek	9. Sınıf	125	40.18	8.70	3-419	2.00	.113
	10. Sınıf	120	37.59	8.94			
	11. Sınıf	84	38.20	8.67			
	12. Sınıf	94	38.15	8.85			

Yukarıdaki analiz sonucunda sınıf düzeyine göre aileden algılanan ($F_{(3-419)}=2.03$, $p>0.05$), arkadaşlardan algılanan ($F_{(3-419)}=0.55$, $p>0.05$) ve öğretmenlerden algılanan ($F_{(3-419)}=2.00$, $p>0.05$) alt boyutlarda anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 4.5'te sınıf düzeyine göre algılanan sosyal destek puanlarının betimsel istatistiğine yer verilmiştir.

Tablo 4.5. Algılanan sosyal destek puanlarının sınıf düzeyine göre ortalamaları

Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	ss
9. Sınıf	125	127.14	16.72
10. Sınıf	120	123.69	16.74
11. Sınıf	84	123.24	16.11
12. Sınıf	94	124.06	16.41

Sınıf düzeyine göre ASDÖ'nün toplam puan ortalamalarına bakıldığında, puan ortalamaları farkının oldukça az miktarda olduğu görülmektedir. En yüksek puan ortalaması 9. sınıflarda ($\bar{X}=127.14$) iken, en düşük puan ortalamasının 11. sınıflarda ($\bar{X}=123.24$) olduğu ortaya koyulmuştur.

Sınıf düzeyine göre algılanan sosyal destek puanlarının tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo 4.6'da yer almaktadır.

Tablo 4.6. Sınıf düzeyine göre algılanan sosyal destek düzeylerinin karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1086.207	3	362.069		
Grup İçi	114599.710	419	273.508	1.324	.266
Toplam	115686.061	422			

Sınıf düzeyine göre ASDÖ'nün karşılaştırılması için yapılan analiz sonucunda gruplar arasında herhangi bir anlamlı fark ortaya çıkmamıştır ($F_{(3-419)}=1.324$, $p>0.266$).

4.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Aşağıda “Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin kardeş sayısına göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?” alt problemine ait bulgular ve tartışmaya yer verilmiştir.

Tablo 4.7’de kardeş sayısına göre algılanan sosyal destek ve alt boyutlarının betimsel istatistik sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.7. Kardeş sayısına göre algılanan sosyal destek puanlarının ortalamaları

Kardeş Sayısı	n	Aileden Algılanan		Arkadaşlardan Algılanan		Öğretmenlerden Algılanan		Toplam Algılanan sosyal Destek	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss
		Tek Çocuk	20	54.25	4.19	32.80	6.16	38.80	11.41
Bir Kardeşi Olan	134	52.28	8.27	34.04	5.27	38.87	9.04	125.19	16.51
İki Kardeşi Olan	152	51.74	7.86	34.38	5.89	38.79	7.91	124.91	16.68
Üç Kardeşi Olan	74	53.31	6.51	33.93	5.21	38.01	9.08	125.26	15.08
Dört ve Üzeri Kardeşi Olan	43	48.60	9.76	34.35	6.04	38.02	9.78	120.98	18.55

Analiz sonuçlarından alınan istatistiksel bilgilere dayanarak, aileden algılanan en yüksek puan ortalamasının tek çocuk olanlarda ($\bar{X}=54.25$), en düşük puan ortalamasının ise dört ve üzeri kardeşi olanlarda ($\bar{X}=48.60$) olduğu görülmüştür. Bunun yanında arkadaşlardan algılananda en yüksek iki kardeşi olan ($\bar{X}=34.38$), en düşük tek çocuk olanlarda ($\bar{X}=32.80$); öğretmenlerden algılanan sosyal destekte en yüksek bir kardeşi olan ($\bar{X}=38.87$) iken en düşük üç kardeşi olan ($\bar{X}=38.01$); ASDÖ toplam puanında ise en düşük dört ve üzeri kardeşi olan ($\bar{X}=120.98$) iken en yüksek tek çocuk olanlarda ($\bar{X}=125.85$) bulunmuştur.

Tablo 4.8’de ise kardeş sayısına göre algılanan sosyal destek ve alt boyut puanlarının tek yönlü varyans analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.8. Kardeş sayısına göre algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının karşılaştırılması

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Algılanan Sosyal Destek Toplam Puanı	Gruplar Arası	684.189	4	171.047	.622	.647
	Grup İçi	115001.872	418	275.124		
	Toplam	115686.061	422			
Aileden Algılanan	Gruplar Arası	744.257	4	186.064	3.011	.018*
	Grup İçi	25833.657	418	661.803		
	Toplam	26577.915	422			
Arkadaşlardan Algılanan	Gruplar Arası	50.860	4	12.715	.404	.806
	Grup İçi	13161.229	418	31.486		
	Toplam	13212.090	422			
Öğretmenlerden Algılanan	Gruplar Arası	53.715	4	13.868	.177	.950
	Grup İçi	13632.239	418	78.507		
	Toplam	13685.954	422			

Araştırmacının yapmış olduğu analiz sonucunda kardeş sayısına göre ASDÖ toplam puan ortalamaları, arkadaşlardan algılanan ve öğretmenlerden algılanan sosyal destek puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kardeş sayısına göre aileden algılanan sosyal destek karşılaştırılmasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($F_{(4-418)}=3.01, p>0.05^*$).

Aileden algılanan sosyal destek alt boyut puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını bulmak için yapılan Scheffe Testi sonuçlarına Tablo 4.9'da yer verilmiştir.

Tablo 4.9. Aileden algılanan sosyal destek alt boyut puanları ortalamalarının hangi gruplar arasında farklılaştığının incelenmesi

Kardeş Sayısı (i)	Kardeş Sayısı (j)	Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Tek Çocuk	Bir Kardeşi Olan	1.97388	1.88451	.895
	İki Kardeşi Olan	2.50658	1.86996	.773
	Üç Kardeşi Olan	0.93919	1.98124	.994
	Dört ve Üzeri Kardeşi Olan	5.64535	2.12778	.136
Bir Kardeşi Olan	Tek Çocuk	-1.97388	1.88451	.895
	İki Kardeşi Olan	.53270	.93157	.988
	Üç Kardeşi Olan	-1.03469	1.13859	.935
	Dört ve Üzeri Kardeşi Olan	3.67147	1.37786	.133
İki Kardeşi Olan	Tek Çocuk	-2.50658	1.86996	.773
	Bir Kardeşi Olan	-.53270	.93157	.988
	Üç Kardeşi Olan	-1.56739	1.11435	.740
	Dört ve Üzeri Kardeşi Olan	3.13877	1.35789	.256
Üç Kardeşi Olan	Tek Çocuk	-.93919	1.98124	.994
	Bir Kardeşi Olan	1.03469	1.13859	.935
	İki Kardeşi Olan	1.56739	1.11435	.740
	Dört ve Üzeri Kardeşi Olan	4.70616	1.50747	.047*
Dört ve Üzeri Kardeşi Olan	Tek Çocuk	-5.64535	2.12778	.136
	Bir Kardeşi Olan	-3.67147	1.37786	.133
	İki Kardeşi Olan	-3.13877	1.35789	.256
	Üç Kardeşi Olan	-4.70616	1.50747	.047*

Tablo 4.8'deki anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla araştırmacının yapmış olduğu analizde, diğer gruplar arasında anlamlı bir

farka rastlanmazken, üç kardeşi olan ($\bar{X}=53.31$) ile dört ve üzeri kardeşi olanlar ($\bar{X}=48.60$) arasında anlamlı bir fark gözlemlenmektedir ($p<0.05$). Gözlenen anlamlı fark üç kardeşi olanların lehinedir.

4.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular

“Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin hanedeki aylık gelir düzeyine göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?” alt problemine ait bulgular ve tartışmaya aşağıda yer verilmiştir.

Ailelerin aylık gelir düzeyine göre algılanan sosyal destek ve alt boyut puanlarının betimsel istatistiği Tablo 4.10'daki gibidir.

Tablo 4.10. Ailelerin aylık gelir düzeyine göre algılanan sosyal destek puanlarının betimsel istatistiği

Aylık Gelir	n	Aileden Algılanan		Arkadaşlardan Algılanan		Öğretmenlerden Algılanan		Toplam Algılanan Sosyal Destek	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss
0-1600 TL	75	50.53	8.19	33.29	6.15	38.65	9.26	122.48	16.89
1601-3200 TL	153	51.76	7.90	34.46	4.88	38.88	8.57	125.10	15.76
3201-4800 TL	150	52.87	7.46	34.47	5.80	38.50	9.02	125.84	16.80
4801 TL ve Üzeri	45	51.99	8.96	33.16	6.13	37.87	8.53	123.27	17.91

Araştırmacının yaptığı analizler sonucunda ailelerin aylık gelirine göre ASDÖ toplam puan ortalamasında en yüksek 3201-4800 TL geliri olan ($\bar{X}=125.84$), en düşük ise 0-1600 TL geliri olan ($\bar{X}=122.48$) grup olarak belirlenmiştir. Aileden ($\bar{X}=52.87$) ve

arkadaşlardan ($\bar{X}=34.47$) algılanan sosyal destek puan ortalaması en yüksek grup yine 3201-4800 TL geliri olan grup iken öğretmenlerden ($\bar{X}=38.88$) algılanan sosyal destek puan ortalamasında en yüksek grup 1601-3200 TL geliri olan grup olarak göze çarpmaktadır. Aileden algılanan sosyal destek puan ortalaması en düşük ($\bar{X}=50.53$) olan grup 0-1600 TL iken, 4801 TL ve üzeri geliri olan grubun arkadaşlardan ($\bar{X}=33.16$) ve öğretmenlerden ($\bar{X}=37.87$) algılanan sosyal destek puanı açısından en düşük puan ortalamasına sahip olduğu bulunmuştur.

Tablo 4.11’de ailelerin aylık gelir düzeyine göre algılanan sosyal destek ve alt boyut puanlarının tek yönlü varyans analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.11. Ailelerin aylık gelir düzeyine göre algılanan sosyal destek puanları ortalamasının karşılaştırılması

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Algılanan Sosyal Destek Toplam Puanı	Gruplar Arası	682.055	3	227.352		
	Grup İçi	115004.007	419	274.473	.828	.479
	Toplam	115686.061	422			
Aileden Algılanan	Gruplar Arası	285.551	3	95.184		
	Grup İçi	26292.363	419	62.750	1.517	.210
	Toplam	26577.915	422			
Arkadaşlardan Algılanan	Gruplar Arası	129.246	3	43.082		
	Grup İçi	13082.843	419	31.224	1.380	.248
	Toplam	13212.090	422			
Öğretmenlerden Algılanan	Gruplar Arası	37.918	3	12.639		
	Grup İçi	32833.843	419	78.362	.161	.922
	Toplam	32871.480	422			

Tablo 4.11'e bakıldığında aylık gelir düzeyleri ile aileden algılanan sosyal destek ($F_{(419-3)}=1.52$, $p>0.05$), arkadaşlardan algılanan sosyal destek ($F_{(419-3)}=1.38$, $p>0.05$), öğretmenlerden algılanan sosyal destek ($F_{(419-3)}=0.16$, $p>0.05$) ve algılanan sosyal destek ($F_{(419-3)}=0.82$, $p>0.05$), puan ortalamalarında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

4.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular

“Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin lisanslı spor yapma durumlarına göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?” alt problemine ait tartışma ve bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 4.12'de okul dışında lisanslı spor yapıp yapmama ve yapanlar arasında takım sporları veya bireysel spor yapma durumuna göre algılanan sosyal destek ve alt boyut puanlarının frekans analizi bulgulanmıştır.

Tablo 4.12. Okul dışında lisanslı spor yapma durumlarına göre algılanan sosyal destek puan ortalamalarının betimsel istatistiği

Lisanslı Spor	n	Aileden Algılanan		Arkadaşlardan Algılanan		Öğretmenlerden Algılanan		Toplam Algılanan Sosyal Destek	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss
Yapmayan	236	51.68	8.25	33.90	6.19	37.78	9.15	123.36	17.22
Takım Sporları	106	52.44	7.28	34.66	4.63	39.62	8.72	126.73	15.74
Bireysel Sporlar	81	52.28	7.86	34.04	4.89	39.64	7.81	125.96	15.42

Okul dışında lisanslı spor yapan öğrencilerin tüm alt boyutlarda ve toplam algılanan sosyal destek puan ortalamalarının yapmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında aileden algılanan sosyal destek puan ortalaması ($\bar{X}=52.44$),

arkadaşlardan algılanan sosyal destek puan ortalaması (\bar{X} =34.66) ve toplam algılanan sosyal destek puan ortalaması (\bar{X} =126.73) en yüksek olan grup takım sporu yapanlar olarak tespit edilmiştir. Öğretmenlerden algılanan sosyal destek puan ortalaması (\bar{X} =39.64) en yüksek olan grup ise bireysel spor yapanlar olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.13'te Okul dışında lisanslı spor yapma durumlarına göre algılanan sosyal destek ve alt boyut puanlarının tek yönlü varyans analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.13. Okul dışında spor yapma durumlarına göre algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının karşılaştırılması

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Algılanan Sosyal Destek Toplam Puanı	Gruplar Arası	985.446	2	492.723		
	Grup İçi	114700.616	420	273.097	1.804	.166
	Toplam	115686.061	422			
Aileden Algılanan	Gruplar Arası	51.760	2	25.880		
	Grup İçi	26526.155	420	63.158	.410	.664
	Toplam	26577.915	422			
Arkadaşlardan Algılanan	Gruplar Arası	42.669	2	21.334		
	Grup İçi	13169.421	420	31.356	.680	.507
	Toplam	13212.090	422			
Öğretmenlerden Algılanan	Gruplar Arası	355.978	2	177.989		
	Grup İçi	32515.502	420	77.418	2.299	.102
	Toplam	32871.480	422			

Tablo 4.13'e göre yapılan analiz sonucunda algılanan sosyal destek toplam puan ortalamasında ($F_{(420-2)}=1.80$, $p>0.05$) ve alt boyutların hiçbirinde ($F_{(420-2)}=0.41$, $p>0.05$, $F_{(420-2)}=0.68$, $p>0.05$, $F_{(420-2)}=2.30$, $p>0.05$) gruplar arası anlamlı bir fark görülmemiştir.

4.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular

“Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin, okul sporlarında bireysel veya takım sporu yapma durumuna göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?” alt problemine ait bulgular ve tartışma aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.14'te okul sporlarında hangi tür sporları yaptıkları durumuna göre algılanan sosyal destek ve alt boyut puanlarının t-testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.14. Okulda takım sporları veya bireysel sporlara katılma durumuna göre algılanan sosyal destek puanları ortalamalarının karşılaştırılması

	Okul Sporları	n	\bar{X}	ss	sd	t	p
Algılanan Sosyal Destek Toplam Puanı	Takım	297	124.44	16.46			
	Bireysel	126	125.32	16.85	421	.495	.621
Aileden Algılanan	Takım	297	52.17	7.72			
	Bireysel	126	51.55	8.45	421	.739	.460
Arkadaşlardan Algılanan	Takım	297	34.08	5.75			
	Bireysel	126	34.20	5.25	421	.192	.848
Öğretmenlerden Algılanan	Takım	297	38.19	9.11			
	Bireysel	126	39.57	8.07	421	1.476	.141

Okul sporlarında takım sporları veya bireysel sporlarda mücadele etme durumlarına göre algılanan sosyal destek toplam puan ortalamaları ($t_{(421)}=0.50$) ve alt boyutlarında ($t_{(421)}=0.74$, $t_{(421)}=0.19$, $t_{(421)}=1.48$) anlamlı bir fark bulgulanmamıştır ($p>0.05$). Puan ortalamalarına bakıldığında toplam algılanan sosyal destek puan ortalaması ($\bar{X}=125.32$), arkadaşlardan algılanan sosyal destek puan ortalaması ($\bar{X}=34.20$) ve öğretmenlerden algılanan sosyal destek puan ortalaması ($\bar{X}=39.57$) bireysel sporlarda mücadele edenler için daha yüksek olduğu belirlenmektedir. Aileden algılanan sosyal destek puan ortalamalarının ($\bar{X}=52.17$) ise takım sporları ile uğraşan öğrencilerde daha yüksek olduğu görülmektedir. Fakat belirlenen puan ortalamalarındaki farkın oldukça küçük olduğunu belirtmekte fayda vardır.

V. BÖLÜM

Bu bölümde araştırma bulguları ile ilgili tartışma, sonuç ve öneriler sunulmuştur.

5. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

5.1. Tartışma

Sosyal destek ve sporun insanların vazgeçilmez gereksinimi olduğu bilinmektedir. Çoğu insanın hayatında sporla ilk tanışması ve o ana kadar görmüş olduğu en geniş sosyal ağ okul çağlarında başlar. Sosyal destek gibi özellikle çocukluk ve ergenlik çağlarında fazlasıyla ihtiyaç duyulan bir kavramın, ergenlerin okul sporlarına katılma durumu ve bazı demografik özelliklerine göre incelenmesinin, böyle sosyal bir olgunun daha fazla açıklığa kavuşması için literatüre katkı sağladığı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın tartışmasında, araştırmanın konusu ile bire bir örtüşen bir araştırma bulunamadığı için, benzer ya da yakın konu alanları olan araştırmalarla dolaylı olarak tartışılmıştır. Bu durum araştırmanın özgünlük anlamında değerli olduğunu gösterse de tartışmamız için sınırlılık yaratmaktadır.

Bu araştırmada algılanan sosyal destek kavramını genel olarak değerlendirmek gerekirse; Türkiye’de sosyal ağ kavramının oldukça gelişmiş olması, insanların birbirlerine kuvvetle bağlanmaları ve duygusal gelişimin belli yönlerinin ön plana çıkması, bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeylerinin yüksek olmasının sebepleri olarak gösterilebilir.

Araştırmanın birinci alt problemine ait bulgularda, okul sporlarına katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeylerinin **okul türüne göre** karşılaştırılmasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Fakat algılanan sosyal destek düzeyleri ve alt boyutlarından alınan puan ortalamaları arasındaki farkın, farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerde birbirine yakın olduğu bulgulanmıştır. Her ne kadar okul türleri değişse de, Türkiye’de sosyolojik olarak aile yapısı ve bireylerin yetiştirilme kültürleri

bölgeler içerisinde birbirine yakınlık göstermektedir. Araştırmanın Düzce İli'yle sınırlandırılmış olması ve okulların hepsinin merkez ilçeden olması nedeniyle bulgularda farklılık ortaya çıkmamış olabilir. İlgili literatür tarandığında Newman ve diğerleri (2007), yapmış oldukları çalışmada liseye geçiş sürecinde depresif belirtiler ile sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Aile algılanan sosyal destek ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ile okul aidiyetliği arasında ilişki saptanmıştır ve araştırma sonucu olarak rapor edilmiştir. Ayrıca akran ve aile desteği açısından okullar arasında bir fark bulunmamıştır.

Bu alt problemin sonuçlarını başka bir açıdan değerlendirecek olursak; Türk eğitim sisteminde ortaöğretim kurumlarına öğrenciler TEOG sınavından aldıkları puanla, dolayısıyla akademik başarılarına göre yerleştirilmektedir. Diğer yandan akademik başarı ile sosyal destek algısı üzerine literatürde birçok araştırma bulunmaktadır (Levitt, 1994; Rosenfelt, 1998; Nicpon, 2006, vb.). Nicpon ve diğerleri (2006) tarafından yapılan bir çalışmada akademik performansın sosyal destek ve yalnızlık üzerine bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Yukarıda söz edilen çalışmalar çalışmalar istatistiksel anlamda bu araştırmayı desteklemektedir. Algılanan sosyal destek düzeyinin doğrudan okul türü yerine, okul kültürü, okula bağlılık düzeyleri gibi faktörlerden etkilenmesi daha muhtemel olabilir. Bunun yanında okul personelinin tutum ve davranışlarının da yine algılanan sosyal destek düzeyini etkileyen değişkenler olabileceği söylenebilir. Nitekim farklı sosyal ağlardansa öğretmen öğrenci ilişkisi, okul doyumu açısından en güçlü yordayıcı olarak belirlenmiştir (Jiang ve diğerleri, 2012).

Okul sporlarına katılan öğrencilerin **cinsiyetlerine göre** algılanan sosyal destek düzeyleri incelendiğinde, tüm alt boyutlarda ve toplam algılanan sosyal destek puanlarında kadınların puan ortalamalarının erkeklerinkinden daha yüksek olduğu, fakat sadece arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya çıktığı görülmektedir. Bu farklılaşmanın nedeni olarak; ülkemizde kadınların yetiştirilme şekillerinin yanı sıra erkeklere göre daha erken ergenlik sürecine girmeleri ve duygusal bağlılık düzeylerinin daha yüksek olması söylenebilir. Doğrudan olmasa da farklı konu başlıkları altında birçok çalışmada kadınların algılanan sosyal destek düzeyinin daha yüksek olduğu bulgularına rastlanmıştır (Malecki, 1999; Helsen 2000; Kozaklı, 2006; vb.). Newman (2007), liseye geçiş sürecinde depresif belirtiler ile

sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bu başlık altında cinsiyete göre algılanan sosyal destek düzeylerinde kadınların arkadaşlarından algıladığı sosyal destek düzeyinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırmada da benzer bulgulara rastlanmıştır. Cinsiyete göre ergenlerin yalnızlık düzeyleri incelendiğinde ergenliğin ilk dönemlerinde kızlar ve genç yetişkinlik döneminde ise erkeklerin yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Jones, Freeman ve Goswick, 1981; Wittenberg ve Reis, 1986). Bu tanımlama araştırmamızda ortaya çıkan anlamlı farkın nedeni olarak gösterilebilir.

Bir diğer alt probleme göre okul sporlarına katılan ortaöğretim öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinde **sınıf seviyesi** açısından fark olup olmadığına bakılmış ve anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bunu yanında algılanan sosyal destek ve alt boyut puanlarındaki farklılıklar da sınıf seviyesi ile doğru orantılı dağılım göstermemiştir. Sınıf seviyesinin ergenlerin sosyal destek algısı üzerinde yordayıcı olup olmadığı üzerine birçok araştırmayla karşılaşılmaktadır (Kozaklı, 2006; Mengi, 2011; Tunç, 2015, vb.). Literatürdeki çalışmalarda bazılarında yaşı algılanan sosyal destek üzerinde etkili olduğu görülse de yaş veya sınıf düzeyinin algılanan sosyal destek düzeyinde etkili olmadığı sonucu çoğunluktadır. Lui ve arkadaşları (2015), 9. sınıflar hariç olmak üzere 4. sınıftan ve 11. sınıfa kadar olan sınıflarda eğitim gören 2158 öğrenci ile algılanan sosyal desteği bazı değişkenler açısından incelemişlerdir. Elde edilen bulgular ışığında sınıf seviyesi ya da yaşın algılanan sosyal destek düzeyine herhangi bir etkisine rastlanmamıştır. Bu araştırmanın bizim çalışmamızı destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Ergenlik ile birlikte öğrencilerin duygu durumlarında ciddi değişimler gözlenirse bile, algılanan sosyal destek düzeylerinin bu değişkenden etkilenmeyişi dikkate alınması gereken bir faktör olabilir. Algılanan sosyal destek düzeyinin özellikle ergenlik çağında, hormonlar başta olmak üzere birçok farklı parametreden de etkilenebileceği düşünülmektedir.

Dördüncü alt problemimize ait bulgumuzun sonucuna bakıldığında **kardes sayısının** algılanan sosyal destek üzerine etkisi incelenmiştir. Tüm alt boyutlarda ve toplam algılanan sosyal destek puanlarının, 3 kardeşi olanlar hariç kardeş sayısının artması ile az da olsa düştüğü gözlemlenmiştir. Ancak istatistiksel olarak anlamlı farklılık aileden algılanan sosyal destek düzeyinde sadece üç kardeşi olan ile dört ve

üzeri kardeşi olan gruplar arasında, üç kardeşi olanların lehine, ortaya çıkmıştır. Nedenlerinin ise iki şekilde sıralanabileceği düşünülmektedir. İlk olarak hanedeki gelir düzeyinin daha fazla bireye bölünmesiyle maddi kaynağın düşmesinin etkili olması beklenebilir. Nitekim sosyal desteğin sadece manevi boyutu değil, maddi boyutunun da olduğu bilinmektedir (Budak,1999). Ayrıca araştırmamızda kullanılan ölçekteki sorulardan bazıları algılanan sosyal desteğin maddi boyutunu ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. İkinci neden olarak ise kardeş sayısının artması ile öğrencilerin duyuşsal doyuma ulaşmaları için aileden gelen sosyal desteğin yetersiz oluşu gösterilebilir. Her iki sorun da paydaşların artmasıyla ortaya çıkan sosyal destek sorunları olarak gösterilebilir. Elbir (2000), tarafından yapılan çalışmada 704 lise birinci sınıf öğrencisinin algılanan sosyal destek düzeyleri bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Bu çalışmaya göre ailelerin aylık gelirlerinin yetmemesi ve kardeş sayısının artması, algılanan sosyal destek düzeyini olumsuz yönde anlamlı bir şekilde etkileyen değişkenler olarak belirlenmiştir. Çalışmamızda da benzer bulguların görülmesi ile çalışmamızın desteklendiği ortaya koyulmuştur.

Beşinci alt problemimizin incelenmesiyle, anlamlı olmamakla beraber **aile gelir düzeyine göre** algılanan sosyal destek düzeylerinde az miktarda da olsa artış gözlemlenmektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgunun nedeni olarak; maddi sosyal destek faktörünün sadece haneye gelen gelire değil, hanede ki kişi sayısı ile de alakalı olabileceği düşünülmektedir. Diğer yandan, Ateş (2012), tarafından yapılan çalışmada, ortaöğretim öğrencilerinde, kardeş sayısı ve sosyo-ekonomik durumun algılanan sosyal destek düzeyini anlamlı bir şekilde etkilediği görülmüştür. Ayrıca Lee ve arkadaşları (2009), sosyal gerileme riski taşıyan çocuklar üzerinde yapmış oldukları çalışmada, sosyal desteğin düşük aile geliri ve ebeveyn depresyonu ile ters ilişkili olduğu bulunmuştur.

Altıncı alt problemimizde ise “Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin **okul dışında lisanslı spor yapma durumlarına** göre algılanan sosyal destek düzeylerinde fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. En düşük algılanan sosyal destek puan ortalaması lisanslı spor yapmayanlarda iken takım sporları ile uğraşanların algılanan sosyal destek düzeyi puan ortalamaları bireysel sporlara göre daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Lisanslı spor yapanların algılanan sosyal destekleri

üzerine mevcut araştırmalarda, araştırmacılar lisanslı spor yapanlar lehine bulgular elde etmişlerdir (Steese, 2006; Ersun, 2012; Önalgil, 2012; Cheng, 2014; Sever, 2015 vb.). Cengiz ve İnce (2013) tarafından yapılan araştırmada ebeveyn desteğinin yüksek olması ile okul sonrası etkinliklere katılımın arttığı tespit edilmiştir. Fakat araştırmamızdaki bu analiz sonucunda anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır.

Son olarak algılanan sosyal destek düzeyleri, **okul sporlarında bireysel ya da takım sporları yapma durumlarına göre** incelenmiş ve algılanan sosyal destek puan ortalamaları birbirine çok yakın olarak rapor edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında okul sporlarında bireysel sporlarla uğraşanların algılanan sosyal destek puan ortalamalarının az da olsa yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında sadece aileden algılanan sosyal destek düzeylerinde takım sporlarında faaliyet gösteren öğrencilerin puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Hangi tür branşa katılırlarsa katılırlar, antrenman ortamları, okul arkadaşlık ortamları ve eğitimcileri aynı olduğundan dolayı algılanan sosyal destek puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu düşünülebilir. Takım sporu ya da bireysel spora katılma durumuna göre değil, okul sporlarına katılıp katılmama durumuna göre farklılaşmanın daha muhtemel olacağı düşünülebilir. Graham ve arkadaşları (2011), ergenlerde çevresel kaynakların, sosyal destek ve okul sporlarına katılıma etkisini incelemişlerdir. Sonuç olarak çevredeki fiziksel aktivite olanaklarının artması ile okul sporlarına katılım ve sosyal desteğin arttığı görülmüştür. Ayrıca okul sporlarına katılım ile sosyal destek arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Yine de bu araştırmada ortaya çıkan bu fark anlamlı değildir. Algılanan sosyal desteğin sosyal bir beceri olduğu düşünülmektedir (Aydın, 1997). Diğer yandan, Yıldırım ve Özcan (2011), tarafından takım sporları, bireysel spor ve spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılmış ve herhangi bir anlamlı fark ortaya çıkmamıştır. Bu araştırma ile araştırmamızın desteklendiği söylenebilir.

5.2. Sonuçlar

1. Algılanan Sosyal Destek leğinden alınan puanlar doğrultusunda, okul sporlarına katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeylerinin genel olarak iyi olduğu söylenebilir.
2. Okul sporlarına katılan öğrencilerin okul türüne göre algılanan sosyal destek düzeylerine bakıldığında anlamlı herhangi bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).
3. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyleri incelendiğinde, arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeylerinde kızların lehine istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür ($p<0.05$).
4. Sınıf seviyesine göre algılanan sosyal destek düzeyleri karşılaştırıldığında, öğrencilerin algılanan sosyal destek puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).
5. Kardeş sayısına göre algılanan sosyal destek düzeylerinin karşılaştırılmasında, aileden algılanan sosyal destek düzeylerinde  kardeşi olanlar ile dört kardeş ve üzeri olanlar arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($p<0.05$).
6. Ailenin aylık gelir düzeyine göre öğrencilerin algılanan sosyal destek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ortaya çıkmamıştır ($p>0.05$).
7. Okul dışında lisanslı spor yapıp yapmama veya takım sporu ya da bireysel spor yapma durumuna göre öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeylerine bakıldığında anlamlı bir farkın olmadığı gözlenmiştir ($p>0.05$).
8. Okul sporlarında takım sporları ya da bireysel spor yapma durumuna göre anlamlı bir fark ortaya çıkmamaktadır ($p>0.05$).

5.3. Öneriler

Araştırmamızdan elde edilen veriler sonucunda öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1. Bu araştırma, nitel araştırma bulguları ile desteklenerek daha derinlemesine sonuçlar elde edilebilir.
2. Benzer araştırmalarda farklı değişkenlerin algılanan sosyal destek düzeyi ile ilişkisi incelenebilir.
3. Araştırmanın genellenebilirliği açısından daha büyük örneklem gruplarıyla tekrarlanabilir.
4. Bu araştırmada okulda veya okul dışında spor aktivitelerine katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyleri yüksek çıkmıştır. Dolayısıyla ailelerin çocuklarını spor aktivitelerine yönlendirmesi sağlanabilir.
5. Öğrenciler için önemli bir motivasyon kaynağı olduğu düşünülen sosyal destek algısının desteklenmesi için okullardaki personele yönelik seminerler, workshop çalışmaları düzenlenebilir.
6. Ailelere, çocukların sosyal destek algısı üzerine seminerler verilebilir.
7. “Sosyal Destek” ve ya “Algılanan Sosyal Destek” kavramları üzerine beden eğitimi ve spor alanına özgü bir ölçek geliştirilebilir.
8. Antrenörler de sosyal destek kaynağı olarak yeni yapılacak çalışmalara dahil edilebilir.

KAYNAKÇA

- Aracı, H. (1999). Okullarda Beden Eğitimi. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Ateş, B. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Destek Algılarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Akademik Bakış Dergisi, sayı:30.
- Aydemir, İ.E., (2014). Spor Genel Müdürlüğü'nün Yürüttüğü Okul Sporları Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi: Bolu Örneği. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, B. (1997). Çocuk ve Ergen Psikolojisi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Vakfı Yayınları.
- Aydın, A.D. (2008). Türkiye'de Sporun Toplumaya Yaygınlaştırılması Sürecinde Yaz Spor Okullarının Rolünün Belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi: 10 (1); 3-11.
- Babiss, L. A., ve Gangwisch, J. E. (2009). Sports participation as a protective factor against depression and suicidal ideation in adolescents as mediated by self-esteem and social support. Journal of Developmental ve Behavioral Pediatrics, 30(5), 376-384.
- Bailey, R., Armour, K., Kirk, D., Jess, M., Pickup, I., Sandford, R., ve the BERA. (2009). The educational benefits claimed for physical education and school sport: An academic review. Research Papers in Education, 24, 1–17.
- Baltacı, G., (2008). Çocuk ve Spor. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Birinci Basım, Ankara:3-15.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The Exercises of Control. New York: W. H. Freeman and Company.
- Baran, M. , Küçükakça, G. ve Ayran, G. (2014). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek Düzeyinin Sigara Kullanımı Üzerine Etkisi. ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi; 15(1):9-15.

- Barrera. M. Jr. (1986). Distinctions between support concepts, measures and models. *American Journal of Community Psychology*, 14, 413-446.
- Berndt, T. J. (1982). The features and effects of friendship in early adolescence. *Child Development*, 53, 1447-1460.
- Bredemeier, B., Weiss, M.R., Shields, D.L., Shewchuk, R.M. (1986). Promoting growth in a summer sports camp: The implementation of theoretically grounded instructional strategies. *Journal of Moral Education*, 15, 212-220.
- Budak, B. (1999). Lise Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek Düzeyi ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Pegem Akademi, 21;23.
- Büyükyazı, G., Saraçoğlu, S., Karadeniz, G., Çamlıyer, H., (2003). Sedanterler İle Veteran Atletlerin Cesitli Değişkenlere Göre Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*, 8;2: 13-24.
- Camiré, M., Werthner, P., ve Trudel, P. (2009). Mission statements in sport and their ethical messages: Are they being communicated to practitioners? *Athletic Insight*, 11(1), 75–85
- Cengiz, C. ve İnce, M. L. (2013). Farklı okul ortamlarındaki çocukların okul sonrası fiziksel aktivitelerde algıladıkları öz-yeterlikleri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(21), 135-147.
- Cheng, L.A., Mendonça, G., Júnior, J.C.F., (2014). Physical activity in adolescents: analysis of social influence of parents and friends *Jornal de Pediatria (Versão em Português)*, Volume 90, Issue 1, January–February 2014, Pages 35-41
- Coakley, J.L. (2011). Youth sports: What counts as “positive development?” *Journal of Sport and Social Issues*, 35, 306–324.

- Coakley, J.L. (2004). *Sport and society: Issues and controversies* (8th Ed.). St. Louis: Times Mirror/Mosby.
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38, 300-314.
- Cohen, S. ve Wills, T. A. (1985). Stress, Social Support and the Buffering Hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357.
- Cohen, S., Syme, S.L. (1985). Issues in the study and application of social support. *Social Support and Health* . 3, 3-22
- Çıngı, H. (1994). *Örnekleme kuramı* (ikinci baskı). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Çivilidağ, A. (2003). *Anadolu Lisesi ve Özel Lise Öğretmenlerinin İş Tatmini, İş Stresi ve Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Analiz*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Demirtaş, A.S. (2007). *İlköğretim VIII. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek ve Yalnızlık Düzeyleri ile Stresle Başa Çıkma Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Doğan, O. (2005). *Spor Psikolojisi*. Adana: Nobel Kitapevi, s.13-38.
- Duncan, S. C., Duncan, T. E. ve Strycker, L. A. (2005). Sources and type of social support in youth physical activity. *Health Psychology*, 24(1), 3-10.
- Dülger Ö (2009). “Ergenlerde algılanan sosyal destek ile karar verme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi”. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Elbir, N. (2000). *Lise I. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Elmacı, F. (2006). Parçalanmış ve Bütünlüğünü Koruyan Aileye Sahip Ergenlerin Depresyon ve Uyum Düzeylerinde Sosyal Desteğin Rolü. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 6 (2), 405-423.
- Erçevik, A. (2014). Lise Öğrencilerinin Duygusal Özerklik ve Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Ersun, A. ve Ark. (2012). Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinde İnternet Kullanımı ile Sosyal Destek Sistemi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İ.Ü.F.N.Hem.Derg. 20(2):86-92.
- FurmanW, Buhrmester D (1985) Children's perceptions of the personal relationships in their social networks. Dev Psychol 21:1016–1024
- FurmanW, BuhrmesterD(1992) Age and sex differences in perceptions of networks of personal relationships. Child Dev 63:103–115
- FurmanW(1996) Themeasurement of friendship perceptions: Conceptual and methodological issues. In BukowskiWM, Newcomb AF, Hartup WW (eds) The company they keep: Friendship in childhood and adolescence. Cambridge University Press, London, pp. 41–65
- Fraser-Thomas, J. L., Côté, J., ve Deakin, J. (2005). Youth sport programs: An avenue to foster positive youth development. Physical Education and Sport Pedagogy, 10, 19–40.
- Gibbins, S.L., Ebbeck, V., ve Weiss, M.R. (1995). Fair play for kids: Effects on the moral development of children in physical education. Research Quarterly for Exercise ve Sport, 66, 247-255.
- Gould, D., ve Carson, S. (2008). Life skills development through sport: Current status and future directions. International Review of Sport ve Exercise Psychology, 1, 58–78.
- Graham, D.J., Schneider, M., Dickerson, S.S. (2011). Environmental Resources Moderate The Relationship Between Social Support And School Sports

- Participation Among Adolescents: A Crosssectional Analysis, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* 2011, 8:34
- Grössing, S. (1991). *Beden-Spor-Hareket. 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu (19-21 Aralık, İzmir) Bildiri Kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, 47-54.
- Güztepe, S. Y., (2017). *Spor Yapan ve Yapmayan Ergenlerdeki Benlik Saygısı ve İçer Dışa Dönük Kişilik Yapılarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hedstrom, R., Gould, D., (2004). *Research in Youth Sports: Critical Issues Status*, Michigan State University Institute for the Study of Youth Sports. 11-01-04
- Hellison, D. (1995). *Teaching responsibility through physical activity*. Champaign IL: Human Kinetics.
- Helsen, M., Vollebergh, W. ve Meeus, W. (2000). *Social Support From Parents and Friends and Emotional Problems in Adolescence*. *Journal of Youth and Adolescence*, 29 (3), 319-335.
- I.S.F., (2018). <http://www.schoolsportfoundation.org/what-we-do>
- Jiang, X., Huebner, E. S., ve Siddall, J. (2013). *A short-term longitudinal study of differential sources of school-related social support and adolescents' school satisfaction*. *Social Indicators Research*. 114(3). 1073-1086.
- Jones, W. H., Freemon, J. E. ve Goswick, R. A. (1981). *The persistence of loneliness: Self and other determinants*, *Journal of Personality*, (49), 27-28.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1992). *İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Basım-Yayım.
- Kahriman, İ. (2002). *Adölesanlarda Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kale, R., Erşen, E., (2003). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş*. Ankara: Nobel Basımevi, 1. Baskı

- Karagülle, A.E., Çaycı, B. (2014). Ağ Toplumunda Sosyalleşme Ve Yabancılaşma, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC January 2014 Volume 4 Issue 1
- Kashani, J. H., Orvaschel, H., Rosenberg, T. K., ve Reid, J. C. (1989). Psychopathology in a community sample of children and adolescents: A developmental perspective. *Journal of The American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 28, 701-706.
- Kayışlıoğlu NB, Altinkök M, Temel C, Yüksel Y (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi: Karabük İli Örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (3), 1044-1056.
- Kazaz, M., (2002). Türk Televizyon Spor Programlarına Yönelik içerik Analizi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2002.
- Keten, M. (1993). Türkiye'de Spor. Ankara: Polat Ofset; 12.
- Kozaklı, H. (2006). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuru, E. (2001). Kinestetik Zekâ ve Beden Eğitimi. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 21, Sayı 2-217-229
- Larson, R. (2000). Toward psychology of positive youth development, *American Psychologist*, 55 (1), 170-183.
- Lee, C. Y. S., Anderson, J. R., Horowitz, J. L. ve August, G. J. (2009). Family income and parenting: The role of parental depression and social support. *Family Relations*, 58(4), 417-430.
- Levitt, M. J. Guacci, F. N. (1994), 'Social support and Achievement in Childhood and Early Adolescence'. *Journal of Applied Developmental Psychology*. Vol 15(2):207–220.

- Liu, W., Mei, J., Tian, L. ve Huebner, E. S. (2015). Age and Gender Differences in the Relation Between School-Related Social Support and Subjective Well Being in School Among Students. *Social Indicators Research*. 125. 1065-1083.
- Malecki CK, Elliott SN (1999) Adolescents' ratings of perceived social support and its importance: Validation of the Student Social Support Scale. *Psychol Schools* 36:473–483
- Malina, R.M., ve Cumming, S.P. (2003). Current status and issues in youth sports. In R.M. Malina ve M.A. Clark (Eds.), *Youth sports: Perspectives for a new century*. (pp. 7-25). Monterey, CA: Coaches Choice.
- Mathey, E. (1969). This Thing Called Sport, *Y. Health Physical 2. Rec*, Vol. 40, England:38.
- Mayer, J. D., ve Salovey, P. (1997). What is Emotional Intelligence? In P. Salovey ve D. J. Sluyter (Eds.) *Emotional Deveelopment and Emotional Intelligence*. New York: Basic Books.
- McCarley, P., Salai, P (2007) Chronic kidney disease and cardiovascular disease: A Case Presentation, *Nephrology Nursing Journal*, 34, 187-189.
- McCreary, D. (1997). *Applied Social Psychology.*, Brock University Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey, 71-73.
- Mengi, S. (2011). Lise 10. ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Destek ve Özyeterlik Düzeylerinin Okula Bağlılıkla İlişkisi. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, Madde 6(1).
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2007). *Çocuk gelişimi ve eğitimi, psikomotor gelişim*. Ankara: Yazar.
- Morris L, Sallybanks J, Willis K (2003). Sport, physical activity and antisocial behavior in youth. Canberra, Australian Institute of Criminology.

- Newman, B., Newman, P., Griffen, S., O'Connor, K. ve Spas, J. (2007). The Relationship of Social Support to Depressive Symptoms During the Transition to High School. *Adolescence*, 42, 441-460.
- Nicpon, M., Huser, L., Blanks, E., Sollenberger, S., Befort, C. ve Kurpius, S. (2006). The Relationship of Loneliness and Social Support with College Freshmen's Academic Performance and Persistence. *J. Collage Student Retention*, 8 (3), 345-358.
- Orman, Y. (2016). Lise öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek ile Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Başakşehir Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Önalgil, S. (2012). 55 Yaş ve Üzeri Bireylerde Fiziksel Aktivitenin, Algılanan Sosyal Destek ve İyi Olma Durumuna Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özbesler, C. (2001). Çocukluk Çağı Lösemileri ve Sosyal Destek Sistemlerinin Aile İşlevlerine Etkisi, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 7-12.
- Parker JG, Asher SR (1993). Friendship and friendship quality in middle childhood: Links with peer group acceptance and feelings of loneliness and social dissatisfaction. *Dev Psychol* 29:611–621
- Patrick, F., (1991). Social support from family and friends is not necessarily the same. ERIC Publications, 1991.
- Pearson, J. E. (1986). The Definition and Measurement of Social Support. *Journal of Counseling and Development*, 64, 390-395.
- Pehlivan Z (2004). Fair Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 49–53.
- Procidano, M. ve Heler, K. (1983). Measures of Perceived Social Support From Friends and From Family: Tree Validation Studies. *American Journal of Community Psychology*.

- Rosenfeld, B. ve Richman, J. (1998). Social Support For Adolescents at Risk of School Failure. *Social Workin Education*, 43 (4), 309-323.
- Sarason, B. R., Pierce, G. R., ve Samson, I. G. (1990). Social support: The sense of and the role of relationships. *Social support:An interactional view* (pp. 97-128). New York: Wiley
- Sarriera, J. C., Bedin, L., Abs, D., Casas, F., ve Calza, T. (2015). Relationship Between Social Support, Life Satisfaction and Subjective Well-Being in Brazilian Adolescents. *Universitas Psychologica*. 14(2). 459-474.
- Savaş, İ., (1984). Spor Sözlüğü Terimler ve Açıklamalar, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Seefeldt, V., Ewing, M., ve Walk, S. (1992). Overview of youth sports programs in the United States. Washington, DC: Carnegie Council on Adolescent Development.
- Sever, G. (2015). Lise Öğrencilerinin Madde Kullanma Eğilimlerinin Algılanan Sosyal Destek Ve Riskli Davranışlarla İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Sorias, O. (1988). Sosyal Destekler ve Ruh Sağlığı. *Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(1).
- Sorias, Emine, O. (1988), Sosyal Destek Kavramı. *E.Ü. Tıp fakültesi Dergisi*, 27(1), 1988.
- Steese, S., Dollete, M., Philips, W. Hossfeld, E., Matthews, G.and Taormina, G. (2006). Understanding girls' circle as an intervention on perceived social support, body image, self-efficacy, locus of control and selfesteem. *Adolescence*, 41(161), 55-74.
- Stephoe, A. ve Butler, N. (1996). Sports participation and emotional well-being in adolescents. *Lancet*, 347, 1789–1792.
- Stroebe, W., Stroebe, M.(1996).*Social Psychology Handbook of Basic Principles*, Guilford Press, New York, 597-887.

- Suldo, S. M., Friedrich, A. A., White, T., Farmer, J., Minch, D., ve Michalowski, J. (2009). Teacher support and adolescents' subjective well-being: A mixedmethods investigation. *School Psychology Review*. 38(1). 67.
- Suveren, S. (1991), *Sporu Teşvik Eden Ekonomik Ve Sosyal Faktörler*, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, *Beden Eğitimi Spor Özel Sayısı: 7:1:191-199*.
- Şentürk, Ü. (2007). Popüler Bir Kültür Örneği Olarak Futbol. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31.
- Tammelin T, Nayha S, Hills AP, Jarvelin MR (2003) Adolescent participation in sports and adult physical activity. *Am. J. Prev. Med*, 24, 22-28.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılıkları ve Algıladıkları Sosyal Destek Arasındaki İlişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (29), 1-11.
- Theodoulides, A., ve Armour, K. M. (2001). Personal, social and moral development through team games: Some critical questions. *European Physical Education Review*, 7(1), 5–23.
- Toker, N. (2005). “Oyuna Girme-Oyunu Seyretme: Platon’a Karşı Aristoteles”, *Toplum ve Bilim*, Sayı: 103, Birikim Yayınları, İstanbul.
- Traş, Z. ve Arslan, E. (2013). Ergenlerde Sosyal Yetkinliğin, Algılanan Sosyal Destek Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(4):1133-1140.
- Tunç, E. ve Sezen, M.F. (2015). Ortaokul Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Desteğin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *24.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 16-17-18 Nisan 2015, Niğde.
- Tutkun, E., Güner, B. Ç., Ağaoğlu, S. A., Soslu, R. (2010). Takım Sporları ve Bireysel Sporlar Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, (Journal of Sports and Performance Researches) 2010;1 (1) 23-29
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Md:59, 1982

- Türkiye Okul Sporları Federasyonu Ana Statüsü (2007), T.C. Resmi Gazete, 26578, 10 Temmuz 2007 Salı.
- Tüzün, O., Sayar, K. (2006), Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji, Düşünen Adam; 2006, 19(1):24-39
- US Department of Health and Human Services (1996). Physical activity and health: a report of the Surgeon General. Atlanta, GA, United States Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion. Weiss, M. (1993). Self-esteem and achievement in children's sport and physical
- Ünüvar, A. (2003). Çok Yönlü Algılanan Sosyal Desteğin 15-18 Yaş Arası Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisine ve Benlik Saygısına Etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vatansever, S., (2017). Lisanslı Spor Yapan ve Yapmayan Ergenlerin Mental İyi Oluş, Benlik Saygısı, Sosyal Görünüş Kaygısı ve Algılanan Sosyal Destek Açısından Karşılaştırılması,
- Weiss, M. R., ve Smith, A.L. (2002). Moral Development in sport and physical activity: Theory, research, and intervention. In Horn, T. (ed.). Advances in sport psychology (2nd edition). Champaign, IL: Human Kinetics, pp. 243-280.
- Weiss, M.R., ve Stuntz, C.P. (2004). A little friendly competition: Peer relationships and psychosocial development in youth sports and physical activity contexts. In M.R. Weiss (Ed.), Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective (pp. 165-196). Morgantown, WV: Fitness Information Technology, Inc.
- Wittenberg, M. T. ve Reis, H. T. (1986). Loneliness, social skills, and social perception. Personality and Social Psychology Bulletin, 12, 121–130.

- Yarcheski, A., Mahon, N. E., ve Yarcheski, T. J. (2001). Social support and wellbeing in early adolescents: The role of mediating variables. *Clinical Nursing Research*, 10(2). 163-181.
- Yavuzer, H. (1999). *Çocuk Psikolojisi* (13. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, İ. (2005). Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Revizyonu. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 17, 221-236.
- Yıldırım, İ. (2004). Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 241-250.
- Yıldırım, İ. (1997). Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Geliştirilmesi Güvenirliği ve Geçerliliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 81-87
- Yıldırım, S. ve Özcan, G., (2011). Lisanslı Olarak Takım Sporü Ve Bireysel Spor Yapan İle Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması
- Yıldız, M. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Bedensel/Kinestetik Zekâ, Duygusal Zekâ ve Sosyal Destek Algı Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yüksel, O. (1994). *Sporda Erdemlilik ve Kassandra Çaresizliği*, İleri Kitapevi Yayınları, İzmir.
- Zaimoğlu, S. (1991). Adölesanlarda Toplumsal Destek Algısı. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi.

Ek-1. Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ-R)

Ölçeğe vereceğiniz cevapların doğru ve güvenilir olması, bu bilgilerin gelecek kuşaklara aktarılmasında ve yapılacak araştırmalara kaynak oluşturmasında önemli bir rol oynayacaktır. Kişisel Bilgiler bölümünde noktalı yerlere uygun yanıtlar yazılacak, seçenek olan sorularda seçeneğin önüne, diğer bölümlerde ise “Bana Uygun Değil”, “Bana Kısmen Uygun” ve “Bana Uygun” olmak üzere, kendinize en yakın bulduğunuz cevabın altına (X) işareti koyularak verilmektedir. Vereceğiniz cevaplar gizli tutulacaktır. Şimdiden teşekkür ederim.

Yüksek Lisans Öğr.
Emre AKSOY

KİŞİSEL BİLGİ FORMU	
Cinsiyet:	() Kadın () Erkek
Sınıf Düzeyi:	() 9 () 10 () 11 () 12
Herhangi Bir Branşta Okul Takımına Katıldınız mı? Katıldıysanız Branşın Adını Yazınız.
Okul Dışında Lisanslı Spor Yapıyor musunuz? Yapıyorsanız Branşınızı Yazınız.
Kaç Kardeşiniz Var?
Ailenizin Aylık Geliri	() 0-1600 () 1601-3200 () 3201-4800 () 4801 ve üzeri

AİLEM		Bana Uygun Değil	Bana Kısmen Uygun	Bana Uygun
1	Bana gerçekten güvenir			
2	Sorunlarımı çözmeme yardım eder			
3	Bir haksızlığa uğradığımda beni gerçekten destekler			
4	Bana gerçekten değer verir			
5	Bana doğru tavsiyelerde bulunur			
6	Doğru kararlar vermeme yardım eder			
7	Davranışlarımı takdir eder			
8	İlgi duyduğum şeyleri yapmama yardım eder			
9	Hatalarımı nazikçe düzeltir			
10	Beni gerçekten anlar			
11	Bana, aile gelirimize göre yeterince harçlık verir			
12	İyi ve kötü günlerimde yanımda olur			
13	Geleceğimle ilgili planlar yapmamda bana yardım eder			
14	Üstün, güçlü yanlarımı vurgular			
15	İyi ve kötü yönlerimle beni sever			

16	Başarılı olmam için bana destek olur			
17	Zaman ayırıp sıkıntılarımı gerçekten dinlemez			
18	Arkadaşlarımla ilişkilerimin güçlenmesini destekler			
19	Sosyal etkinliklere katılmamı destekler			
20	Başarılarımı takdir eder			
ARKADAŞLARIM		Bana Uygun Değil	Bana Kısmen Uygun	Bana Uygun
21	Bana gerçekten güvenir			
22	İhtiyaç duyduğumda beni gerçekten dinler			
23	Sorunlarımı çözmeme yardım eder			
24	Bir haksızlığa uğradığımda beni gerçekten destekler			
25	Bana gerçekten değer verir			
26	Doğru kararlar vermeme yardım eder			
27	Hata yaptığımda bile beni kabul eder			
28	Hatalarımı düzeltmeme yardım eder			
29	Beni gerçekten anlamaz			
30	Gerektiğinde harçlığımı benimle paylaşır			
31	Derslerle ilgili bilgilerini benimle paylaşır			
32	İyi ve kötü günlerimde yanımda olur			
33	Bir şeye sinirlendiğimde beni yatıştırır			
ÖĞRETMENLERİM		Bana Uygun Değil	Bana Kısmen Uygun	Bana Uygun
34	Amaç, ilgi ve yeteneklerim konusunda benimle konuşur			
35	Bana gerçekten güvenir			
36	Sorunlarımı çözmeme yardım eder			
37	Bir haksızlığa uğradığımda beni gerçekten destekler			
38	Bana gerçekten değer verir			
39	Bana doğru tavsiyelerde bulunur			
40	Doğru kararlar vermeme yardım eder			
41	Hatalarımı nazikçe düzeltir			
42	Beni gerçekten anlar			
43	Üstün, güçlü yanlarımı vurgular			
44	Zaman ayırıp sıkıntılarımı gerçekten dinlemez			
45	Arkadaşlarımla ilişkilerimin güçlenmesini destekler			
46	Sosyal etkinliklere katılmamı teşvik eder			
47	Çok çalıştığım ya da başarılı olduğum zaman beni över			
48	Duygu, düşünce ve inançlarıma saygı duyar			
49	Derslerde sorularıma içtenlikle cevap verir			
50	Bana karşı genellikle adil davranır			

Ek-2. Etik Kurul İzin Yazısı

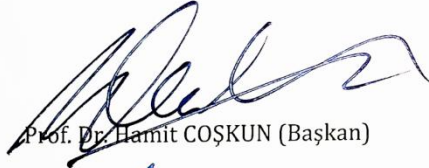

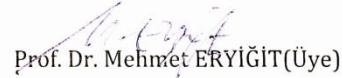
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Emre AKSOY
 Abant İzzet Baysal Üniversitesi
 Eğitim Bilimleri Enstitüsü
 Beden Eğitimi ABD

Sayın Emre AKSOY,

“Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi: Düzce İli Örneği ” konulu araştırmanız ile ilgili olarak 15. 11.2017 tarihinde Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvuru (Protokol NO. 2017/284) kurulumuzun 03.12.2017 tarihli ve 2017/10 toplantısında değerlendirilerek etik olarak uygun bulunmuştur. Bilgilerinize sunarız.

 Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Başkan)

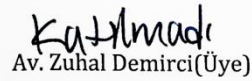

 Prof. Dr. Mehmet ERYİĞİT (Üye)

 Prof. Dr. Altay EREN (Üye)

 Doç. Dr. H. Birol YALÇIN (Üye)

 Doç. Dr. Seval ALKOY (Üye)

 Doç. Dr. Abdulllah DURAKOĞLU (Üye)

 Av. Zühal Demirci (Üye)

Ek-3. Düzce Valilik Oluru ve Ekleri

A.İ.B.Ü - Gelen Evrak No: 19/01/2018-E.2180

T.C.
DÜZCE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 10240236-605.01-E.1256636
Konu : Araştırma İzni

17.01.2018

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
İzzet Baysal Kampüsü Güzel Sanatlar Fakültesi Binası 14030 Gököy

- İlgi : a) 07.03.2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı (2012/13) Genelge.
b) İzzet Baysal Üniversitesi Rektörlüğü'nün 27/10/2017 tarihli ve 14024 sayılı yazısı.
c) 12/01/2018 tarihli ve E. 884155 sayılı Valilik Oluru.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Öğretmenliği Anabilim Dalı Beden Öğretmenliği Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Emre AKSOY'un ilgi (b) yazı ekinde bulunan "Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi : Düzce İli Örneği" konulu araştırmasına veri sağlamak amacıyla ilimizde bulunan ve ekte adı geçen 11 okuldaki Lise Öğrencilerine anket uygulamaya yönelik izin talebinin uygun görüldüğüne dair, ilgi (c) makam onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Murat YİĞİT
İl Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.
17 Ocak 2018

Hikmet ALTINIŞIK
V.H.K.I.

Ek: Valilik Oluru ve Ekleri (2 Sayfa)

Adres: Valilik Konağı D Blok Merkez/DÜZCE
Elektronik Ağ: duzce.meb.gov.tr
e-posta: istatistik81@meb.gov.tr

Bilgi için: Müzeyyen İRFANOĞLU
Tel: 0 (380) 524 13 80
Faks: 0 (380) 524 13 83

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c9fd-e3d0-3a17-94fb-e677 kodu ile teyit edilebilir.

A.İ.B.Ü - Gelen Evrak No: 19/01/2018-E.2180

T.C.
DÜZCE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 10240236-20-E.884155
Konu : Araştırma İzni

12/01/2018

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) 07.03.2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı (2012/13) Genelge.
b) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Entitüsü Müdürlüğünün 19/12/2017 tarihli ve 16127 sayılı yazısı.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Öğretmenliği Anabilim Dalı Beden Öğretmenliği Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Emre AKSOY'un ilgi (b) yazı ekinde bulunan "Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi : Düzce İli Örneği" konulu araştırmasına veri sağlamak amacıyla ilimizde bulunan ve ekte adı geçen 11 okuldaki Lise Öğrencilerine uygulamaya yönelik izin talebi, ilgi (a) Genelge'de belirtilen esaslar doğrultusunda incelenmiştir.

Söz konusu araştırmanın eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Murat YİĞİT
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
12/01/2018

Turgut SERİMER
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Komisyon Kararı (1 Sayfa)

Adres: Valilik Konakı D Blok Merkez/DÜZCE
Elektronik Ağ: duzce.meb.gov.tr
e-posta: istatistik81@meb.gov.tr

Bilgi için: Müzeyyen İRFANOĞLU
Tel: 0 (380) 524 13 80
Faks: 0 (380) 524 13 83

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e832-41f6-3c3f-a33c-7cad kodu ile teyit edilebilir.

A.İ.B.Ü - Gelen Evrak No: 19/01/2018-E.2180

DÜZCE VALİLİĞİ
Düzce İli Millî Eğitim Müdürlüğü
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Emre AKSOY
Kurumu / Üniversitesi	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Araştırma yapılacak iller	Düzce
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Düzce Fen Lisesi, Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Düzce 15 Temmuz Şehitler Anadolu Lisesi, Düzce Turgut Özal Anadolu Lisesi, Mevlana MTAL, Adnan Menderes MTAL, Ömer Seyfettin Akdoğan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi, Osman Kuyumcu Anadolu İmam Hatip Lisesi, Düzce Güzel Sanatlar, Özel Düzce Kültür Anadolu ve Fen Liseleri
Araştırmanın konusu	'Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi: Düzce İli Örneği'
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma önerisi	Araştırma önerisi Düzce Fen Lisesi, Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Düzce 15 Temmuz Şehitler Anadolu Lisesi, Düzce Turgut Özal Anadolu Lisesi, Mevlana MTAL, Adnan Menderes MTAL, Ömer Seyfettin Akdoğan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi, Osman Kuyumcu Anadolu İmam Hatip Lisesi, Düzce Güzel Sanatlar, Özel Düzce Kültür Anadolu ve Fen Liseleri öğrencilerine yönelik "Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi: Düzce İli Örneği" çalışması belirlenen takvime göre yapılmak istenmektedir
Veri toplama araçları	Algılanan Sosyal Destek Ölçeği
Görüş istenilecek Birim/Birimler	Yok
İletişim Bilgileri	Var
Yükümlülükler	Araştırmacı; *Uygulama veya çalışma takviminde değişiklikleri bildirmeye, *Araştırmayı araştırma çalışma takviminde belirtilen süre içerisinde teslim etmek, *Yapılan araştırmanın tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde, Bakanlıktan izin alanlar EARGED Başkanlığına, il'de izin alanlar millî eğitim müdürlüğüne araştırmanın iki örneğini CD'ye kayıtlı olarak vermeyi taahhüt eder (EK-1)
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Araştırma önerisi Düzce Fen Lisesi, Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Düzce 15 Temmuz Şehitler Anadolu Lisesi, Düzce Turgut Özal Anadolu Lisesi, Mevlana MTAL, Adnan Menderes MTAL, Ömer Seyfettin Akdoğan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi, Osman Kuyumcu Anadolu İmam Hatip Lisesi, Düzce Güzel Sanatlar, Özel Düzce Kültür Anadolu ve Fen Liseleri öğrencilerine yönelik "Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi: Düzce İli Örneği" çalışması belirlenen takvime göre yapılmak istenmektedir. Araştırmanın Millî Eğitim Bakanlığı'nın Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2012/13nolu Genelgesi doğrultusunda eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde uygulanmasında sakınca bulunmamaktadır.	
Komisyona karar	Araştırma izni verilmesine oybirliği ile karar verilmiştir.
Muhalef üyenin Adı ve Soyadı:	Muhalef üye bulunmamaktadır.

Ali CANBAZ
 Üye

KOMİSYON

Komisyona Başkanı
Ahmet YAKUPOĞLU
 Şube Müdürü

Ayşe GÜLTÜRE
 Üye

Ek-4.

ÖZGEÇMİŞ

1. **Adı Soyadı** : Emre AKSOY
2. **Doğum Tarihi** : 07.03.1985
3. **Öğrenim Durumu** : Yüksek Lisans
4. **Çalıştığı Kurum** : M.E.B. (Beden Eğitimi Öğretmeni)

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Beden Eğitimi Öğretmenliği	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2015
Y. Lisans	Beden Eğitimi Öğretmenliği	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2018

5. Yayınlar

5.1. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler

“Düzce Merkez İlçede Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerinin Bazı Değişkenlere Göre Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Karşılaştırılması”, 4. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi, 2017, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur

“Düzce Merkez Beyköy Ortaokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Öz Güven Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, IV. International Exercise And Sport Psychology Congress, 2018, Marmara Üniversitesi, İstanbul

“Düzce Merkez İlçede Bulunan İki Farklı Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Duygu Kontrol Düzeylerinin İncelenmesi”, IV. International Exercise And Sport Psychology Congress, 2018, Marmara Üniversitesi, İstanbul

5.2. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler

“Bolu Merkez İlçede Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Demokratik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından Belirlenmesi”, 7. Ulusal Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi, 2014, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman

6. Projeler

“Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Fiziksel Benlik Algısı Düzeylerinin Karşılaştırılması – Düzce İli Örneği”, Düzce Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projesi, Karar Sayısı: 2018/265, Düzce

7. Ödüller

“Bolu Merkez İlçede Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Demokratik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından Belirlenmesi”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü, En İyi Araştırma Projesi Ödülü

12. Son iki yılda verdiğiniz lisans ve lisansüstü düzeydeki dersler

Akademik Yıl	Dönem	Dersin Adı	Haftalık Saati		Öğrenci Sayısı
			Teorik	Uygulama	
2017-2018	Yaz	Spor Sosyolojisi (Lisans Düzeyi)	9 saat		27